No. 32. DONDERDAG 9 AUGUSTUS 1923. 23ste Jaargang.

In overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich i
Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, i
Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSEI
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 2(
Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. = Havana=Sigarenfabrieken=BEST (N.=Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idée gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen.

Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurreerend zijn, daar **elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld** en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland **25 à 30 %**. Nog **belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar** niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, **indien men**

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U **7 pCt.** *korting kunt genieten van het factuurbedrag.*

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

Voor de Tropen
is het beroemde merk
„His Master's Voice"
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleenen hunne medewerking.
ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

PIERRE MATVELD
COIFFEUR POUR DAMES
Nouveauté Parfums espagnols
„Myrurgia"
PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen
op een
Harley-Davidson
's werelds eerste Motorrijwiel
en gij zult van Uwe vacantie de aangenaamste herinneringen bewaren

A B M
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

BEZUIDENHOUT-GARAGE
Telefoon **B. 344**
Luxe Auto Verhuur-Inrichting
Nette Bediening - Taxi Prijzen
Bezuidenhout 42

Doel en Streven van „Oost en West".

De vereeniging van dien naam beoogt, als bekend, de versterking van den band tusschen Nederland, Oost- en West-Indië, of, anders, tusschen de verschillende gebiedsdeelen welke het Rijk der Nederlanden bepalen.

Het streven naar dat doel — de versterking van dien band — is, als het doel zelf ethisch en practisch gelijk dit in vorige jaargangen van het „Koloniaal Weekblad" getracht is aan te toonen. Dit, en nog wel meer valt ervan te zeggen. Zou men echter doel en streven aangeduid wenschen te zien in het kader der volkerengemeenschap waarin hare werkzaamheid gelegen is, dan zouden beide met „nationalistisch" zeker misduid zijn, wijl daarbij uitsluitend aan Nederlandsche tendenzen gedacht kan worden. Maar evenzeer met „inter-nationalistisch", al bestrijkt het gebied waarop de vereeniging met hare instellingen en commissies zich beweegt, een conglomeraat van in taal, wet en zede soms geheel verschillende volken.

Doel en streven van „Oost en West" houden hiertusschen het midden en juist daarin is hare groote verdienste gelegen. Want, waar het natio-

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN
Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co. Magazijn „de Prijslijst"
DEN HAAG.
Veenestr: 16-18. Valeriusstr: 29.
Prijscourant op aanvrage gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELLINNENS, HUISH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere aanvrage franco.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag
t. o. Engelsche Legatie
Nieuwe Fransche en Engelsche Stoffen
Indische Uitrustingen
— Verlaagde Prijzen —

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES"
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.
Moderne inrichting, voldoend aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.
Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820
Brood - Beschuit
Banket
Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS
(Lid van de Vereeniging „Oost en West")
Prins Mauritsplein 3
(Plantsoengedeelte)
(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telephoon SCH. 61
LAGE VASTE tarieven

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN
SCHOOL OF ENGLISH
Geleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG
UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCHE TAAL

nalisme, zonder meer, in zijn zelfzucht toe leidt, doet, in al te fel licht, de geschiedenis van den dag zien, terwijl het internationalisme met zijn neiging tot miskenning van de indivudualiteit der natiën, ernstige gevaren met zich brengt. Doel en streven van „Oost en West" dan, liggen tusschen deze beide besloten; de kompasnaald gericht op het algemeen welzijn, op den vooruitgang. Door eenerzijds op te ruimen de staketsels van Nederlandsche onkunde en misverstand en het daardoor verkregen beter inzicht dienstbaar te maken aan de opheffing van de Indiën, als meer achterlijke landen in de sociale organisatie en, ten andere, door te behartigen de belangen dier landen in het bizonder, voor zoover dit op den weg der vereeniging ligt, worden wederkeerige, gemeenschappelijke doeleinden bevorderd. Dat is den vooruitgang dienen welken, gebaat, met het nauwer snoeren van den band, met het betrachten der saamhoorigheid tusschen de volken, geschaad wordt met het tegengestelde, gelijk ook die dagelijks wordt ervaren.

Doel en streven van „Oost en West" gaan om buiten de baatzucht waarin de kiem van alle conflicten gezocht moet worden. En, waar het als een axioma in de moraal, onomstootelijk vaststaat dat de uitkomst van alle ondernemen in juiste reden zich verhoudt tot de zuiverheid van bedoelen, welke bij den aanvang heeft voorgelegen, zoo is der vereeniging „Oost en West" in altruïsme geboren, een toekomst weggelegd. Niet in dien zin dat haar ledental eenmaal nog zal verhonderdvoudigen — dat bepaalt haar waarde niet — maar aldus, dat, hoe het der vereeniging ook verga, zij, krachtens haar beginsel, voor allen tijd eervol vermeld zal blijven.

Het Oosten en het Westen ontmoeten elkaar, Kippling's boetade ten spijt, niet slechts meer en meer als gevolg van het door de techniek toenemend wereldverkeer, maar zijn altijd geweest — zij het in de wisseling der tijden in zeer gewijzigd opzicht — complementaire elementen van het leven der volken op aarde. Daarom doet dit gevleugeld woord denken aan dat van een grooteren geest, van Goethe. Inderdaad woorden zijn daarom nog geen begrippen. De ziel van het Oosten is een andere dan die van het Westen, is een uitspraak waarbij als vanzelf de vraag zich opdringt: Zijn er, waar ter wereld ook, twee gelijke zielen?

Wie pijlt die diepten?

Maar, tegenover scheiding welke niet vermag te worden uitgewischt, staat al datgene wat mensch aan mensch verbindt. En dat is, in feite, doel en streven der vereeniging „Oost en West".

v. d. B.

Het komplot van 1829 te Amboina.

Aan het slot van het artikel „De hoofdpersoon van den opstand op Saparoea 1817" in „Koloniaal Weekblad" van 12 Juli j.l. no. 28, werd melding gemaakt van den Majoor der burgerij, Smits, die zich ook onderscheiden had bij een nog tijdig gefnuikten opstand onder de Saparoëesche militairen op Amboina in 1829. Wij verwezen daarbij naar het werkje „Eenige grepen uit de geschiedenis der Ambonsche Schutterij, door G. F. de Bruyn Kops".

Vertrouwende daarmede een deel van den lezerskring te gerieven, doen wij eenige bijzonderheden omtrent de bedoelde gebeurtenis in 1829, ontleend aan genoemd werkje en aan het Beknopt verhaal van den opstand op Amboina in 1829 (voorkomende in het Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap 1862) hieronder volgen:

Sedert het noodlottig oproer op Saparoea in 1817 was voor Amboina een tijdperk van rust aangebroken, hetwelk door niets dreigde te worden verstoord. Men meende dan ook tijdens den op Java tegen Diepo Negoro heerschenden krijg het voor Amboina en onderhoorigheden vastgesteld garnizoen, waarin allengs een tekort was ontstaan, onaangevuld te kunnen laten en de verdediging en bewaring onzer forten en posten voor een groot deel aan Saparoëesche militairen te kunnen toevertrouwen.

Niets deed vermoeden, dat er eene ontevredenheid bij bevolking of bezetting smeulde en het trof het bestuur en de militaire overheid als een donderslag bij een helderen hemel, toen op 16 Februari 1829 brieven werden aangebracht waarin aanwijzingen omtrent een dreigend oproer werden verkregen. De brieven hielden in eene uitnoodiging tot deelneming aan den opstand en waren in de negorijen Hatalay en Hatoe onderschept. Er bleek uit, dat de oorsprong van die brieven in Amboina moest worden gezocht. De ware schuldigen konden echter niet worden ontdekt en het gevoel van onzekerheid gevoegd bij het bewustzijn, dat er wellicht in eigen midden verraad schuilde, belemmerden het treffen van afdoende maatregelen.

Het was toen, dat Majoor Smits, op grond van zijne kennis van de zeden en gewoonten van het Ambonsche volk, een man van invloed bij de civiele en militaire autoriteiten, in overweging gaf een algemeen alarm te slaan, teneinde daardoor de samenzweerders in den waan te brengen, dat hunne misdadige oogmerken bekend waren en hen van de uitvoering hunner plannen te doen afschrikken.

In den nacht van 16 Februari 1829 werd dit voorstel opgevolgd. Het garnizoen, benevens twee flankcompagnieën artillerie der burgerij, kwamen in het fort onder de wapens, terwijl de centre-compagnieën der burgerij, sterk ongeveer 400 man, aan de hoofdwacht samentrokken en de meeste regenten ten huize van den waarnemend gouverneur vergaderden, alwaar zij, nadat hun de stand van zaken was blootgelegd, de ondubbelzinnigste verzekeringen van trouw aflegden.

In den morgen van den 17en d.a.v. werd van Tial nog een oproepingsbrief tot deelneming aan den opstand ontvangen, terwijl volgens verklaring van den bode een soortgelijk geschrift door het voor de Pas [1]) was afgegeven. De brieven van de P... en andere negorijen werden den 18en ontvangen doch zij waren van een onbepaalden inhoud.

Het onderzoek naar de herkomst der brieven bracht wel aan het licht, dat zij door Saparoëesche militairen waren afgegeven, waaruit men ging vermoeden, dat dezen een aandeel in den opstand zouden nemen. Maar verder werd geene aanwijzing verkregen, noch waar de opstand een aanvang zou nemen, noch van welken omvang hij zou zijn, hetgeen de onrust op Amboina natuurlijk steeds meer deed toenemen.

Alleen had men in eenige brieven de uitnoodiging gevonden om Pandang Kastoeri (gelegen voorbij de negorij Batoe Merah en dus in de nabijheid van het fort Victoria) als verzamelplaats te kiezen. Doch een detachement van 50 burgers en soldaten, in den nacht van 17 Februari derwaarts gezonden, trof niets bijzonders aan en keerde den volgenden morgen onverrichter zake terug.

Als voorzorg tegen alle gebeurlijkheden werden het fort en de onderscheidene posten zoo goed mogelijk in staat van tegenweer gebracht.

De samenzwering bleef dus nog in de grootste geheimzinnigheid gehuld en in spanning werd de verdere ontwikkeling van het steeds naderend, maar onzichtbaar gevaar afgewacht. Aan de in het fort aanwezige burgers moest echter vergund worden huiswaarts te keeren, omdat het beter was hen niet te lang van hunne gezinnen verwijderd te houden. Als de nood daar was, zouden zij na genoten rust, toch met meer toewijding hun plicht doen, was de gedachtengang der autoriteiten.

Juist was die vergunning verleend, toen te 4 uur 's namiddags de Amboineesche fuselier Cornelis Tehupuring zich bij den militairen commandant, den Luitenant-Kolonel Stijman, aanmeldde als deelgenoot aan een komplot van negen Saparoeesche militairen, die zich onder eede hadden verbonden om in den nacht van 18 op 19 Februari

1) Pas van Bagoeala, ook landengte van Paso genoemd, verbindt de beide deelen van Ambon Leitimor en Hitoe.

BESCHIKBAAR.

Haagsche Steenkolen-Maatschij
voorheen J. KEMPS
Hofleverancier
Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

VERLOFGANGERS
JE ADRES voor Gereedschappen, Koperwerk, Gordijn-garnituren, Geldkisten, enz. enz. is bij
A. NIEUWENHUIZEN
Prinsestraat 19-21 Tel. H. 7763

gezamenlijk en met behulp hunner landgenooten het oproer te beginnen. Amboina, Saparoea, Haroekoe en Hila moesten gelijktijdig den vaan des opstanders ontrollen. De overrompeling van het fort en de vermoording der Europeesche bezetting zou het sein van den opstand zijn. Weigerden de Amboineesche soldaten om mede te doen, dan stond hun het zelfde lot als dat der Europeanen te wachten. Een algemeen bloedblad onder de ambtenaren en de Europeesche ingezetenen moest overigens de uitvoering dezer schanddaden besluiten.

Zoodra men den omvang van het gevaar kende was het mogelijk doortastende maatregelen te nemen. Aan de kommandanten der beide Amboineesche compagnieën werd last gegeven om de scherpe patronen, waarvan ieder man sedert het alarm voorzien was ongemerkt weder in te nemen en hunne manschappen op het appel om 6 ure ongewapend te doen verschijnen. De aanwezige 46 man pionniers werden gewapend, teneinde de geringe Europeesche macht te versterken en aan den waarnemenden Gouverneur werd, onder mededeeling van het ontdekt komplot, het verzoek gedaan om te genoemder ure de twee flankcompagnieën, benevens de compagnie artillerie der burgerij met hare stukken het fort te doen binnenrukken. De overste Stijman begaf zich naar het fort, toen de gezamenlijke troepen daar vereenigd waren en liet bij zijne aankomst de beide Amboineesche compagnieën op de Batoe Gadja? bestemde plaats te zamen trekken, alwaar zij onmiddellijk van alle kanten omsingeld werden door de met scherp gewapende burgerij en militairen. De Amboineesche fuseliers werden daarna voorgeroepen en na hen van voor het front te hebben laten afmarcheeren, bracht de militaire kommandant den overgebleven Saparoeëezen hun verraad onder het oog, waarop de negen hoofdwerkers afgezonderd en evenals de overige in verzekerde bewaring werden gesteld.

Het gevaar voor Amboina was hiermede geweken. Er werd nog ontdekt, dat de stukken op de wallen van het fort naar den kant van Batoe Merah geplaatst met steenen waren toegestopt en dat een bij de genie ontvreemde ladder onder die wallen verborgen lag om des te gemakkelijker binnen het fort te komen.

Te Saparoea werden, nadat eene versterking daarheen was gezonden, 34 deelhebbers aan den beraamden opstand onder de bezetting ontdekt, die naar Amboina werden opgezonden; te Hila viel aan 12 hunner een gelijk lot ten deel.

De benoemde krijgsraad in de zaak der beschuldigde militairen verwees zes hunner tot de straf des doods met den kogel, terwijl aan acht, mede hoofdschuldigen, de straf van geeseling, brandmerk en 15 jaar verbanning in de ketting te beurt viel. De overige muitelingen, ten getale van 197, werden naar Java gezonden ter beschikking van het militair departement.

Eene speciale commissie werd voorts belast met het onderzoek naar de strafwaardigheid van de deelhebbers aan den opstand, welke geene militairen waren.

Intusschen was op Java, bij ontvangst der tijding van Amboina, last gegeven om het verzwakte garnizoen te versterken, waartoe 100 Europeesche en 100 inlandsche soldaten werden aangewezen. De heer Mr. P. Merkus, eerst kort te voren als Gouverneur der Molukken naar Java teruggekeerd, werd tot commissaris benoemd, teneinde onderzoek te doen naar de oorzaken van den verijdelden opstand, met volle macht en bevoegdheid om zoodanige schikkingen te treffen als door hem noodig zouden worden geoordeeld.

Met den particulieren schoener „Anna” naar Menado vertrokken, kwam Mr. Merkus met Z. M. korvet „Komeet” den 24en Augustus op Amboina aan.

De door de commissie als schuldig erkende personen werden door den commissaris naar den grooten landraad verwezen, teneinde door deze rechtbank tot hunne gerechte straf te worden veroordeeld. Nog zes opstandelingen moesten dientengevolge hun misdaad met het leven boeten, terwijl van de overigen acht tot geeseling, brandmerk en verbanning en vijf tot levenslange verbanning veroordeeld werden. Bovendien werden een en veertig personen naar Java, bij wijze van politieken maatregel, verwijderd.

Het lot der schuldigen werd echter zooveel mogelijk verzacht. Zij, die vader of echtgenoot waren, konden zich door vrouw en kind doen volgen en aan de bannelingen werden in een gezonde streek der afdeeling Rembang, gronden, buffels en gereedschappen aangewezen, teneinde door den landbouw in hun onderhoud te voorzien.

Omtrent de oorzaken van den opstand wordt medegedeeld, dat de vrees om naar Java te worden overgevoerd in strijd met de met hen bestaande overeenkomsten het motief voor het gedrag der militairen is geweest, hoewel het een onoplosbaar raadsel is gebleven van waar en hoe die vrees is ontstaan. Aangezien zich onder de met de militairen gemeene zaak gemaakt hebbende burgers vele deelhebbers aan den vroegeren opstand van 1817 hebben bevonden, lijkt het ons niet onwaarschijnlijk, dat onder dezen de uitstrooiers van de geruchten omtrent uitzending naar Java moeten gezocht worden.

De weinige gezeten burgers en districtshoofden, welke zich hebben laten medesleepen, wisten geen andere reden op te geven dan het verzoek der militairen, om aan hunne samenzwering deel te nemen.

W.

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN 37
's-Gravenhage
Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

Wij zullen handhaven kwaliteit en concurrentie.
FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN
Brandtstraat 2—6 Tel. M. 1478
le Van den Boschstr. 213 Tel. B. 178
DEN HAAG
Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamsslagerij, annex Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek.
(1882—1922).

Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen

's-Gravenhage, Westeinde 46 *).

DERDE JAARVERSLAG.
(over 1922).

Het is ons aangenaam, dit verslag te kunnen beginnen met de verblijdende tijding, dat het H. M. de Koningin behaagd heeft, het Beschermvrouwschap onzer vereeniging te aanvaarden.

Verder kunnen we tot onze groote voldoening vermelden, dat de school flink opneemt, dus in een bestaande behoefte voorziet. De vier driemaandelijksche cursussen, die wij tot 't eind van het verslagjaar gehad hebben, telden toch achtereenvolgens 14, 10, 16 en 16 leerlingen, terwijl de vijfde cursus met 10 leerlingen begonnen is.

Stemmen deze feiten tot tevredenheid, minder optimistisch kunnen wij omtrent de financiën zijn.

De inkomsten toch hebben in 1922 bedragen . . . . ƒ 4883.82[5]
Waartegenover aan uitgaven stonden „ 7462.99[5]

Zoodat wij met . . . . ƒ 2579.17
achteruit zijn gegaan.

Een groote voldoening was het voor ons bestuur, dat de gemeente 's-Gravenhage en het Rijk ons voor 1923 elk eene subsidie van ƒ 1000.— verleenden, waarvoor wij hierbij openlijk aan Z.E. den Minister van Koloniën en aan Burgemeester en Wethouders van 's-Gravenhage onzen grooten dank betuigen. Ook mochten we wederom van H. M. de Koningin Moeder een belangrijke gift ontvangen.

Doch al deze bedragen zijn niet voldoende, om onze geldzorgen te doen verdwijnen. Immers nu de school goed op gang is, eischen de leermiddelen uitbreiding of zien wij telkens iets, wat voor verbetering vatbaar is. Zoo komt allereerst aan de beurt een nieuw kooklokaal omdat de bestaande keuken veel te klein blijkt te zijn. Daarvoor wordt nu de boven-voorkamer ingericht die oorspronkelijk bestemd was voor slaapzaal der interne leerlingen. Van het houden van een internaat hebben

*) Half September a.s. begint de nieuwe cursus. Voor inlichtingen desbetreffend kan men zich schriftelijk wenden tot de directrice.

BESCHIKBAAR.

GROTE SORTERING
LINGERIE EN HUISHOUD-GOEDEREN
INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIKSUITZETTEN
V.S.
GERZON

LOUIS ZELDENRUST
GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris
PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG
HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
FRANSCHE MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL
Veenestraat 15 Den Haag
Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum
Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding
Speciale afdeeling voor
Kleeding naar Maat

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags nà 12 uur gesloten.
Directeur: A. VAN BOXTEL,
Correspondentschappen in vele plaatsen.
Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.
H.H. Werkgevers!
Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.
Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wisselloopen, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.
De personen zijn allen vrij van militaire plichten.
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198.

Anfa Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

BESCHIKBAAR.

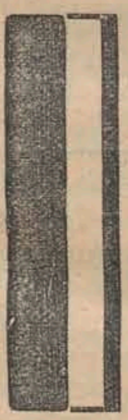
ROVER | LEVERANCIER OOST EN WEST | OSMOND

RIJWIELEN
BIJ
J.H.C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

ALL STEEL | VERZENDT NAAR OOST EN WEST | BATAVIER

BESCHIKBAAR.

FRANÇOIS BLOM's
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
Geb. in linnen Stempelband
f 5.50
Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

Drogisterij „DE SALAK"
Molenstraat 67 hoek Prinsestraat
Telephoon H. 2849
Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742
HIMA
RUDGE-WHITWORTH
GOUDSTER
RIJWIELEN

wij voorloopig afgezien, zoodat dit lokaal nu voor dit doel vrijkwam.

Verder moet een onzer eerste zorgen zijn, de verbetering van de honoraria onzer leeraren. Deze worden tot heden veel te laag gesalarieerd en ofschoon de toewijding, waarmede de lessen gegeven worden, boven onzen lof verheven is, mogen wij daarvan geen misbruik maken.

Wij zullen daarom waarschijnlijk, hoewel zeer noode verplicht zijn, in 1923 ten behoeve van onze kas weer een propaganda-avond te houden. Het is toch een bekend feit, dat contributies altijd een onzekere bron van inkomsten blijven voor instellingen als de onze.

De directrice, Zr. Hellemans en mevrouw A. W. Glazener-de Munnick, alsmede de heer B. J. Visscher bleven gedurende het verslagjaar hunne lessen geven, de eerste in den z.g. „moedercursus" en in huishoudelijke ziekenverpleging en ziekenvoeding, de tweede in het vervaardigen van onderkleeding en zeer eenvoudige bovenkleeding voor zuigelingen, kinderen en volwassenen, benevens voorlichting van uitrusting en uitzet voor Indië, de derde in Maleisch en Indische land- en volkenkunde.

Jonkvrouw D. von Schmidt auf Altenstadt ving met den cursus van Januari 1922 hare huishoudlessen aan en is nog in functie. Dr. van Genderen Stort nam gedurende de twee eerste cursussen in 1922 de lessen in tropische hygiëne, verbandleer en eerste hulp bij ongelukken waar, totdat in September 1922 Dr. A. H. Nijland de lessen in tropische hygiëne en Dr. P. van Andel die in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken overnamen. Geen van beiden behielden wij lang. De eerste werd reeds in October ongesteld en overleed in November; zijne leerlingen waren zeer ingenomen met zijn lessen en betreurden zijn heengaan zeer. Ook voor het bestuur is zijn overlijden een groot verlies. Dr. van Genderen Stort werd opnieuw bereid gevonden de lessen waar te nemen, totdat een nieuwe leeraar op zou treden. We waren zoo gelukkig, den heer A. C. de Kock, oud-leeraar aan de Stovia te Batavia, daartoe bereid te vinden. Dr. P. van Andel bleef slechts korten tijd in functie en werd opgevolgd door Jhr. Dr. J. M. A. Gevers Leuven, eerste geneesheer aan de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen.

Met den vierden cursus (September—December 1922) werd het programma uitgebreid met lessen in de hygiëne der huisdieren, die door den heer L. J. Hoogkamer, gepensionneerd dirigeerend paardenarts van het Oost-Indische leger, gegeven werden.

De leerlingen volgden over het algemeen de lessen trouw en met groote belangstelling; de meesten harer waren verloofd of gehuwd met aanstaande officieren, ambtenaren, planters of zendelingen, bestemd voor de tropen. Ook waren er enkelen, die zelf voor de zending naar Indië zouden gaan.

Van verscheidene onzer oud-leerlingen, thans jonge vrouwen, mochten wij uit Indië reeds brieven ontvangen vol dankbaarheid, getuigende van het groote nut van het genoten onderwijs. Ook schreef mej. B. van der Harst zeer waardeerende artikelen over onze school in „de Vrouw en haar huis" van Mei 1922 en in de „Indische Post" van 25 November 1922.

Gedurende de cursussen werden met de leerlingen tochtjes gemaakt o.a. naar de model-boerderij „Berkendael", naar de Toevlucht voor onverzorgde zuigelingen, naar Boeatan en naar het Museum voor Land- en Volkenkunde in Rotterdam, terwijl van tijd tot tijd avonden met de leeraren en het bestuur georganiseerd werden, waar een zeer gezelligen intiemen geest heerschte. Ook hadden we eenige voordrachtavonden, waar o.a. spraken de heer Utermöhlen, directeur der Koninklijke fabriek van verbandstoffen te Amsterdam, over de „fabricage en het gebruik van verbandmiddelen", de heer Dom van Rombeek, directeur van het inlichtingenbureau aan het Ministerie van Koloniën, over „De Javaansche vrouw, maatschappelijk en economisch" en mevr. Raedt van Oldenbarnevelt over Ambon, allen met lichtbeelden; verder mrs. Morgan met het onderwerp „between the two sexes" en miss Rose Henderson over „de Vrouw in Canada".

Een enkele maal werd een rijsttafel gegeven, die door de leerlingen onder de auspiciën van haar leerares in het koken zelf klaargemaakt was en waarbij bestuur en leerlingen aanzaten.

Om aan onze school meer bekendheid te geven, hielden wij „stands" op tentoonstellingen van Boeatan in Scheveningen, van de Nederlandsche vereeniging van Huisvrouwen te Leiden en van dezelfde vereeniging te Kampen en te Amsterdam. In het weekblad „Indië" van 14 Juni 1922 wordt bij eene beschrijving der eerste tentoonstelling op blz. 179 speciaal de aandacht op onze school gevestigd, terwijl het artikel verlucht wordt met een zestal aardige kiekjes, op het onderwijs betrekking hebbende. Wij kregen daarna aanzoeken uit Amersfoort, Apeldoorn, Rotterdam, Den Haag en Arnhem, om ook aan tentoonstellingen in die steden deel te nemen, doch moesten die afslaan, omdat het voor de personen, die bij den stand moeten staan, over het algemeen te vermoeiend is en de onvermijdelijke onkosten op den duur voor onze kas te bezwarend zijn.

In den loop van het verslagjaar had er éénе ledenvergadering, n.l. de jaarlijksche, op 24 Maart 1922 plaats, terwijl het bestuur 11 maal vergaderde.

Gaarne maken wij nog melding van eenige geschenken, die wij voor onze school mochten ontvangen: Een landkaart van Indië van den uitgever J. A. Sleeswijk te Bussum; een trommel met verbandmiddelen van de Koninklijke Pharmaceutische Handelsvereeniging te Amsterdam; „De Hollandsche vrouw in Indië" van de schrijfster, mevrouw M. van Zeggelen te Haarlem; Kromo Blanda IV, Va en Vb van den heer Tillema te Groningen; een rijstschotel en twee waardevolle leerboeken van de leerlingen onderscheidenlijk van den 3en en den 4en cursus. Verder nog eenige boekwerken en kleinere geschenken.

In het bestuur kwam in het verslagjaar éénе wijziging. Mevrouw S. van Overveldt—Biekart, vice-presidente, nam wegens vertrek naar Indië haar ontslag. Wij kunnen niet nalaten, haar nog eens openlijk dank te zeggen voor het vele, dat zij voor de school gedaan heeft. In haar plaats moest een nieuw bestuurslid gekozen worden; het bestuur meende echter voor die verkiezing alleen geen speciale ledenvergadering met alle daaraan verbonden kosten te mogen uitschrijven, waarom het in afwachting der jaarlijksche vergadering mevr. van Beresteijn—Tromp verzocht heeft, voorloopig de opengekomen plaats in te nemen, waaraan zij bereidwillig voldaan heeft, zoodat het bestuur thans samengesteld is uit:

Mevrouw W. A. L. Ros—Vrijman, presidente;
Mevrouw van Beresteijn—Tromp, vice-presidente, waarnemend:
mevrouw M. Stibbe—Knoch, penningmeesteres;
de heer C. C. Stael van Holstein van Vloten;
De heer G. J. Oudemans, secretaris.

Aan het eind van zijn verslag gekomen, gelooft het Bestuur te mogen vaststellen, dat de school getoond heeft levensvatbaarheid te hebben, zoodat het met voldoening op den afgelegden jaarkring kan terugzien. Echter dient het diligent te blijven, omdat het financieele vraagstuk nog geenszins opgelost is en zijn voortdurende waakzaamheid blijft vorderen.

De Rijkdom van Atjeh.

Het Bestuur van het Atjeh-instituut heeft een boekje het licht doen zien onder bovengenoemden titel. Wij ontleenen er aan:

„De naam Atjeh heeft in Nederland een eigen-

BESCHIKBAAR.

P. HOFLAND - DEN HAAG
Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder
SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

rdigen klank gekregen. Bij het hooren ervan tra- n de lange, bange oorlogsjaren voor den geest de politieke verhouding, waarin wij thans te- nover dat land en zijn bewoners staan. Wel wordt t aandrang van daarginds gevraagd, nu toch ndelijk eens dat land even nuchter van een kolo- aal-economisch standpunt te bezien als wij dat t andere deelen van Nederlandsch-Indië doen, ar het vertrouwen, de moed schijnen te ontbre- n. De directie van het Atjeh-instituut zendt ech- r dit boekje de wereld in met de hoop en de ver- achting, althans in Atjeh zelf gehoor te zullen nden. Het doel, waarvoor het Instituut is opge- cht en de geest, waarin het werkt, zijn daar vol- ende bekend en met vertrouwen mag worden ngenomen, dat die woorden zullen worden ge- ord en in overweging genomen.

Het overzicht, dat het boekje geeft van den rijk- m van Atjeh, begint bij de komst van de Oost- dische Compagnie in 1595, bij den toenmaligen tjehschen Handelsvorst, wiens overweldigende be- ttingen de aandacht trokken. Zijn opvolger be- hikte in 1615 over een vloot van 300 schepen, met m 4000 koppen bemand en in 1639 getuigde oock, de commissaris der Compagnie aan het tjehsche hof, verstomd te hebben gestaan van de eelde, waarin men ten hove baadde. De rijkdom n den vorst was afkomstig van de pepercultuur, e door den sultan werd gemonopoliseerd en die n voortreffelijk ruilmiddel leverde tot bemachti- ng van een ander hoogst waardevol handelsarti- el, het tin, dat aan de andere zijde der Straat van alakka werd gewonnen. Maar deze vermeerdering n schatten, gepaard aan uitbreiding van grond- bied door succesvolle oorlogen, hield geen gelij- n tred met het zoo noodige ernstige streven naar n opbouw van solide inzettingen, die dynastieke wentelingen zouden overleven. Het Atjehsche ltanaat ging gaandeweg in beteekenis achteruit eraakte onder de vier achtereenvolgende vrou- wregeeringen tot verval. En toen de oorlog met derland in 1873 uitbrak, vielen de machteloos- eid van den sultan en de staat van diep verval van t eens zoo machtige rijk eerst goed op.

De oorlog is thans uitgestreden en het nijvere tjehsche volk zou zich weer als van ouds op de percultuur willen werpen, maar de peper schijnt n tijd te hebben gehad. De peperplanters trekken ar hun dorpen terug en wijden meer aandacht n hun rijstvelden. Wel is onder den invloed van t bestuur er een nieuw artikel bijgekomen, de pra en is de betelnootteelt uitgebreid, terwijl men Westkust de cultuur van nilambladeren (pat- ouli) en kapok heeft gekregen, maar om 't land welvaart te brengen is een nieuw groothandels- tikel noodig, dat de plaats van de peper inneemt. at artikel is de rijst.

Jaarlijks moeten 140 à 150.000 tonnen rijst, be- oodigd voor voeding, van elders worden ingevoerd, rwijl toch de voor rijstbouw geschikte of geschikt maken oppervlakten in Atjeh totaal bedragen 20.000 H.A. Als in deze richting wordt gewerkt, n Atjeh binnen afzienbaren tijd een voor uitvoer schikbaar surplus aan rijst hebben. Het boekje rinnert — bij de bespreking van de voor uitzaai kiezen padisoort — aan de mislukte proefne- ng op Java met de Carolinarijst en concludeert, t met de invoering van een nieuw soort rijst niet n worden volstaan, maar dat in verband daar- ede ook nieuwe methodes voor het dorschen en tbolsteren dienen te worden ingevoerd. Wat de voeding in de kunst van den rijstbouw betreft, is Atjeher helaas minder voorspoedig geweest dan Javaan, die de Hindoes als leermeesters had. k is de bodemgesteldheid in Atjeh op vele plaat- n zoodanig, dat door een intensiever bewerking, oral noodig op zware kleigronden, niet zooda- e voordeelen worden verkregen, dat deze opwe- n tegen den meerderen arbeid en kosten. Een der gebrek in de opvoeding van den Atjeher voor n natten rijstbouw vindt men in het gebruik, dat n het bevloeiingswater wordt gemaakt; veelal tbreekt hem het juiste begrip omtrent waterver- deeling en vooral schenkt hij geen of te weinig waarde aan afvoer.

Het vraagstuk der verheffing van de rijstcultuur tot exportcultuur veronderstelt een levendige belangstelling van de zijde der bevolking. Heeft men de zekerheid kunnen verkrijgen, dat in Atjeh de wil en de neiging bestaat om den nieuwen weg op te gaan, dan komen allereerst de werken aan de beurt om sawahbouw op beteren grondslag mogelijk te maken, te beginnen met verbetering van de reeds bestaande irrigatiewerken, eindigende met het bevloeibaar maken van de daarvoor in aanmerking komende complexen. Het boekje gaat dan in bijzonderheden de inrichting na van wat voor een moderne padicultuur noodig is en wat tot nog toe reeds daar te lande aan voorloopig irrigatiewerk is verricht. Het besluit als volgt:

Zooals boven medegedeeld, kunnen van de voor rijstbouw geschikte of geschikt te maken oppervlakte van 120.000 H.A. belangrijke complexen niet bebouwd worden. Maar ook voordat dit geheele oppervlak in bewerking is genomen, kan, althans binnen afzienbaren tijd, Atjeh tot een rijst-exporteerend gewest worden gemaakt en komt bijv. bij een goed in cultuur gebracht sawahoppervlak van 80.000 H.A., een rijstoverschot beschikbaar van een half millioen pikol; waarvan de opbrengst de Atjehsche bevolking tot een bedrag van eenige millioenen guldens zou ten goede komen. De rijkdom van Atjeh is dus in de toekomst gelegen in zijn rijstproductie en hoe grooter deze wordt hoe meer „volmaakt" die rijkdom zal zijn.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volksraad. De Regeering aan het woord.

De regeeringsgemachtigde, mr. Schrieke, de sprekers in den Volksraad beantwoordend, constateert, volgens het *Soer. Hbl.* van 23 Juni, dat de vijf hoofdschotels zijn: de verhouding van de Indische Regeering tot het Opperbestuur, de ambtenaren, de staking, de economische politiek en de verhouding der Regeering tot het politieke leven.

De regeeringsgemachtigde huldigt de heeren Cramer, Galestin en den prins Mangkoenegoro.

Hij antwoordt den heer Westra, dat de Nederlandsche Regeering zooveel mogelijk de belangen van Indië in het buitenland behartigt en wijst op het verschillend karakter van diplomatieke en consulaire functies. Een economisch voorlichtingsbureau is in wording.

Het defensievraagstuk werd een wereldvraagstuk en de Regeering wijst er op, dat bij den Volkenbond aanhangig is een ontwapeningsvoorstel met een algemeen, onderling defensieverdrag. Tevens vestigt zij de aandacht op de rede van minister Van Karnebeek in de Eerste Kamer.

De Inlandsche secretaris-drogman van het consulaat te Djeddah is benoemd tot vice-consul te Mekka.

De Regeering acht de verhouding tusschen de Indische Regeering en het Opperbestuur van stipt vertrouwelijken aard en ontkent het bestaan van *haarsträubende Geschichten*.

De Regeering verklaart pertinent, dat onder het ambtenarenkorps, als geheel, geen slechte geest heerscht.

De vertraging in de regeling der rechtspositie van de ambtenaren kan de Regeering niet verweten worden, doch is een gevolg van het niet van advies dienen door verschillende vereenigingen van ambtenaren.

De Regeering deelt mede, dat de min. van Kol. een paar denkbeelden op de gronslagen-nota der burgerlijke salariscommissie „in overweging" gaf. De Regeering ziet geen reden tot ongerustheid en

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN S

BESCHIKBAAR.

MEUBELEN
INKOOP VERKOOP
FIRMA G. JONKER
1ste v. d. Boschstraat 77
'S-Gravenhage Tel. Bez. 142
Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

Muziekhuis LUXOR
GROOTE MARKT 28 DEN HAAG
GROOTE SORTEERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN
Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS
Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad
NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW
Prijs ƒ 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden
NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*
DEN HAAG

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN
Eenig adres: Koninginnegracht 1D.
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden .... en Maand-Auto's ....
Dag en Nacht geopend

Aan de Leden
van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.
Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.
Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER
Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen
DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN
Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN
kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding. Ook Jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f 1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelfonderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode
VRAAGT PROSPECTUS. S
W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.
TOLSTEEGSINGEL O.Z. 54 - UTRECHT
Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

Restaurant „GUDE”
WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON M. 5240
Diners vanaf . . . . 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand
Aanbevelend, EUG. J. D'HAINE

waarschuwt er tegen, geloof te slaan aan geruchten in de Pers. De Regeering berekent de financieele consequenties voor gelijkstelling van pensioenen en gagementen voor en na Januari 1920.

De Regeering is niet blind voor de indisciplinaire handelwijzen van een deel van het ambtenarenkorps, doch rekent op den terugkeer van een meer redelijk inzicht, dat staking van overheidspersoneel uitgesloten is.

Mr. Schrieke gaat de feiten na, sinds den terugkeer van Semaoen in Indië. Semaoen werd geleidelijk minder gematigd en prees de in Rusland heerschende toestanden aan. Spr. toont aan, dat een gezonde economische basis voor agitatie ontbrak. De V. S. T. P. kwam niet met looncijfers of onredelijke regelingen van arbeid en rusttijden, doch met theoretisch communisme. Ten bewijze daarvan citeert spr. uitvoerig de rede, door Semaoen op 19 Febr. 1923 gehouden, waarin hij een minimum-loon van *f* 30 eischte. De V. S. T. P. kweekte ongerustheid voor de toekomst en wenschte niet mee te doen aan de instelling van een verzoeningsraad, doch wilde krachtmeting door staking. Spr. citeert het V. S. T. P.-orgaan, ten bewijze, dat de V. S. T. P. den indruk had, dat het gouvernement geen afdoende maatregelen durfde te nemen.

Kandarisman verklaarde op 6 Mei, dat het spoor- en tramwegpersoneel zou worden gesteund door *lain-lain kaoem boeroe* en de arrestatie der leiders het stakingssein zou wezen, waarna „alle kapitalisten huiswaarts zouden keeren”.

De heer Schrieke citeert moties en strooibiljetten, ten bewijze, dat gedurende de staking aangestuurd werd op solidariteits-stakingen en concludeert, dat de opzet en voorbereiding der staking door en door revolutionnair waren. De Regeering drong dus de staking niet op en deze was niet het gevolg van een verwaarloozing der belangen van den werknemer. Scheiding van de communisten van de V. S. T. P. was onmogelijk. De staking was gericht op verstoring van de openbare orde. De Regeering interneerde Semaoen niet wegens de algemeene regeeringspolitiek, welke gericht is op de omzetting van een voogdijstaat in een rechtsstaat.

De Regeering acht de criteria voor de ontoelaatbaarheid eener staking: verstoring der openbare orde en ontwrichting van het maatschappelijke leven.

Spr. rechtvaardigt de militaire bewaking der spoorwegen door de sabotage-motie van de V. S. T. P. en geeft een opsomming van sabotagegevallen en schriftelijke bedreigingen met moord tot de werkwilligen gericht. De beperking van het vergaderrecht werd door art. 161*bis* aangevuld. De Regeering wacht het resultaat van het onderzoek van den Verzoeningsraad af. Van weder in dienstneming van alle stakers is geen sprake, doch weder in dienststelling der stakers is principeel niet uitgesloten.

De Regeering is doordrongen van de wenschelijkheid eener uitbreiding van landbouw en nijverheid en de opheffing uit de onzekerheid ten aanzien van de belasting en de poenale sanctie. Advies over de reëngagements-contracten wordt dezer dagen uitgebracht.

De Regeering heeft geen bepaalde voorliefde voor een bepaalden bedrijfsvorm en kiest dezen in verband met de bedrijfseigenaardigheden. De Regeering merkt ten aanzien van den economischen toestand der bevolking op, dat wij niet leven in een tijd van ethische politiek zonder meer, doch dat zij een politiek voorstaat, waarin de Inlander zelfactiviteit moet toonen.

De Regeering keurde de statutenwijziging der N. I. P. niet goed, daar zij niet wenschte mede te werken aan den destructieven arbeid van de N. I. P.

De Regeering neemt een afwachtende houding ten aanzien van de Radicale Concentratie aan en hecht haar sanctie aan de weigering van den resident der Z.- en O.-afdeeling van Borneo om den

BESCHIKBAAR.

Hotel „PROMENADE”
Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454
Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

heer Tjokroaminoto in zijn gewest toe te laten.

Non-coöperation zou terugkeer tot den ouden toestand beteekenen en is strijdig met de belangen van land en volk. Non-coöperation berooft de voorstanders van medewerking aan opbouwenden arbeid.

De Landvoogd was als staatsman getroffen en als mensch geroerd door de ontvangst hem bereid door de Inlandsche vereenigingen in de Vorstenlanden.

Een sympathiek woord voor een aantrekkelijk plan.

Een sympathiek woord werd in den Volksraad gesproken door den heer Dr. *Abdul Rivai* ten bate van de sanitaire verzorging der bevolking.

Zonder ditmaal zijn sentiment vrijen teugel te laten, wat anders vaak een fout van dezen spreker is, aldus de *Loc.* van 21 Juni, protesteerde hij krachtig tegen de opvatting, welke „luiheid” een karakteristieke fout van het Inlandsche ras acht. Die z.g. „luiheid” is z.i. waarschijnlijk grootendeels het gevolg van de ontzettende ondermijning, waaraan het volk door tal van vreeselijke volkskwalen blootgesteld is. Worden die oorzaken weggenomen, dan ontwikkelt ook de Inlander zich spoedig tot een gezond, krachtig mensch met normaal arbeidsvermogen en normale energie. Een mensch, die als arbeidskracht voor het groot-kapitaal heel veel meer waard moet zijn, dan de ondermijnde halve kracht van heden. Uit een economisch oogpunt is dus, zelfs in deze tijden, de bescherming en verzorging der volksgezondheid een zeer groot belang te achten, dat de kosten dubbel en dwars zal teruggeven door grootere arbeidsprestatie en vermeerdering van productie. [1])

In verband hiermede sloot de heer Rivai zich ten volle aan bij het warme pleidooi voor de *Medische Hoogeschool*, den 19en Juni door den heer 's Jacob uitgesproken, en opperde daarbij *het denkbeeld om de, voor het jubileum van H. M. de Koningin bijeen te brengen fondsen* — die immers ter bestrijding van volksziekten gebezigd zullen worden — *te besteden voor die Hoogeschool*, welke dan met recht het praedicaat *„Koninklijke”* zou kunnen dragen.

Het behoud der Nederlandsche Leergangen.

Dr. *G. J. Nieuwenhuys* heeft een vlugschrift verspreid, waarin hij het behoud der Nederlandsche Leergangen van het Alg. Ned. Verbond bepleit. De *Java-Bode* van 16 Juni geeft daarvan een kort overzicht:

Die leergangen moeten blijven bestaan, zoo schrijft dr. N. o.m., omdat zij voldoen aan den eisch, die de Regeering zelve stelt voor wat niet onder den bezuinigingsbijl zal vallen: *zij raken vitale belangen*, en wel de vitale belangen van Nederland en Indië.

Voor honderdduizenden Indiërs heeft elk beetje kennis van het Nederlandsch *practische levenswaarde* en een voortgezette studie dier taal zelfs een groote *cultureele winst*. Kennis van het Nederlandsch heeft voor den Inlander ook een *economisch nut*, terwijl erkend moet worden, dat de eerste vijftig jaar de kennis van het Nederlandsch steeds meer een eisch zal worden. De verdere fase ook van koloniale ontwikkeling brengt dit mede.

De door abituriënten van volks- en H. I. scholen zoo verlangde kennis van onze taal heeft geleid tot oprichting van allerlei en velerlei cursussen en zoogenaamde avondscholen, buiten de leiding en contrôle van het Verbond om, waar de Nederlandsche taal gemeenlijk wordt verknoeid, waar de kans bestaat, dat ongewenschte elementen de opstijgende krachten aan zich zullen binden.

Verbreiding van onze taal beteekent: *bestendiging van onze belangen*. Wie zijn taal over de wereld verbreidt, geeft aan zijn waren een voorsprong boven andere.

Wat de *Alliance française* al jaren deed, is door

[1]) In dit verband vestigen wij de aandacht op het artikel van dr. *Luyke Roskott* in de *Locomotief* van 25 April: *De ondernemingsarts in de Buitengewesten.* (Red. K. W.).

RESTAURANT „KUMMER”
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339
BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.
ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurreerende prijzen.
APARTE ZAAL VOOR DAMES

Hotel de Bellevue
BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE
TEL. INTERC. H. 447.
137

de Regeering overgenomen: propaganda der Fransche cultuur — vooral de Fransche taal — in het Nabije en Verre Oosten en in Afrika, om daardoor Frankrijk's economische belangen te bestendigen.

De nieuwste kolonisator, *Amerika*, werkt thans ook in die richting. De allerhoogste autoriteiten in de Philippijnen verklaarden, dat de eilanden dan pas losgelaten worden, als de Amerikaansche taal er zit." Het heele schoolsysteem dankt aan deze opvatting zijn stempel.

Bestendiging van de Nederlandsche belangen in de toekomst zal verkregen worden door de Nederlandsche taal in Indië na te laten in de breede bovenlagen van Indië's volk.

Het Nederlandsch dient om het *Maleisch* als algemeene verkeerstaal in Indië te verdringen en voor Nederland is het van belang, dat het *Engelsch* in Indië geen veld wint. Gewezen wordt op het niet-denkbeeldig gevaar, dat in Chineesche en Javaansche kringen het Engelsch meer en meer bij het onderwijs op den voorgrond treedt, en het Nederlandsch kans heeft verdreven te worden.

Verbreiding van onze taal in Indië kan onzen naam en daarmede ook onze *cultureele* en *commercieele* belangen in Europa ten goede komen. Nu de Regeering onze taal niet wil brengen op de Normaalscholen, en door de bezuiniging vermeerdering van het aantal H. I.-scholen niet in de gewenschte mate zal vlotten, is de eenige weg tot verbreiding van het Nederlandsch: *voortzetting van een aantal goede leergangen.* Het verwijt van een groot verloop van bijvoorbeeld de leergang te Mr. Cornelis, een der motieven voor opheffing, wordt het best weerlegd door het bestaan van een vaste kern, welke overbleef, en waarvan dit jaar ook een 22-tal een K. A. E.-diploma behaalde.

Als Volksraad en Regeering het dieper perspectief gaan zien, dat in deze beschouwing is getoond, zullen ze beseffen, dat aan opheffing van alle cursussen niet *mag* worden gedacht en dat alleen aan den eisch van den tijd moet worden voldaan, die voor het halve geld dezelfde productie vraagt.

De Rotterdamsche Lloyd via Belawan.

De heer *H. L. Bekker*, directeur van den Rotterdamschen Lloyd, had den 27en Juni te Medan een onderhoud met den redacteur van de *Deli Crt.* Wij ontleenen hieraan o.m.:

Het doel van de reis is inspectie van de Indische agenturen. Tijdens het oponthoud te Medan, werden verschillende ondernemingen bezocht. De heer Bekker had een zeer gunstig beeld van de cultures. Bovendien had hij den indruk gekregen, dat de beslissing van den Rott. Lloyd, om de route via Belawan te verleggen, op de Oostkust zeer wordt gewaardeerd en door cultures en handel zal worden gesteund.

De heer B. vervolgde: De beslissing, om de route van Padang naar Belawan te verleggen, kon eerst worden genomen, nadat het bestaande mailcontract einde Mei 1923 was afgeloopen. Wij hebben begrepen, dat, waar onze passagiersschepen grooter werden, wij moesten uitzien naar een route, die ons meer passagiers opleverde, dan de route via Padang. Het lag daarom voor de hand, dat wij de internationale route, via Sabang, Belawan-Deli, Singapore, zouden volgen. Door deze omlegging vormt zich een grooter pasagiersvervoer en, daar van Deli tevens een wekelijkschen maildienst krijgt, vertrouwen wij, dat ook de Delianen in het vervolg uitsluitend gebruik zullen maken van de Nederlandsche lijnen, om zich naar Patria te begeven.

Wij hebben natuurlijk de aangename relaties met Padang in gedachten gehouden. Deze mogen zeer zeker niet verbroken worden; in samenwerking met de Mij. Nederland, is een snelvrachtdienst georganiseerd, die zooveel mogelijk Padang zal bedienen, op vaste data. Daarbij zullen wij op die lijn snelvarende schepen instellen, die een zeer behoorlijke inrichting hebben voor passagiers, en welke inrichting in de eerste plaats ter beschikking wordt gesteld van de bewoners van Padang en omstreken.

Deze dienst, reeds op 8 Juni j.l. aangevangen, loopt via Marseille; eventueel zal Colombo worden aangedaan.

Archeologische bizonderheden.

De heer *L. C. Westenenk*, gouverneur van Sum.'s Oostkust, gebruikte zijn laatste dienstreis mede ter verrijking der Volkenkunde. De *Sum. Post* van 23 Juni deelt ons eenige conclusies van den heer W. mede:

In de 12e eeuw lag Padang Laras, volgens oude geschriften, als een bloeiend Hindoesch centrum te midden eener groote vlakte. Zoo trof de heer W. in die buurt dan ook talrijke Biara's en Tjandi's aan, welke de gegevens omtrent de oudheid van deze contreien bevestigen en verrijken, in het bizonder van het oud-Hindoerijk Panei, waarover Chineesche annalen en geschriften op steen spreken. Te Sintoeng, aan de Rokan rivier, bevindt zich een bekende steenenhoop, welke bij uitgraving gebleken is de top van een ruïne van een Hindoe tempel te zijn. Ook verder langs de Rokan werden meerdere archeologische gegevens verzameld, die er op wijzen, dat ook langs dezen stroom de Hindoes gevestigd waren, ongeveer in de 12e eeuw.

Dit in verband met een in 1922 aan de Kampar Kiri gevonden beeld van Hindoeschen oorsprong, met de reeds vroeger bekende Hindoe-ruïnes te Mocara Takoes aan de Kamper-Kanan, geeft een voorstelling ervan, hoe de Hindoes langs alle groote rivieren van Midden-Sumatra zich gevestigd hadden, in [illegible] vervlogen tijden.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Blinden.

II. (Slot).

Op vele plaatsen in Europa worden aan de zieke vrouwen, die behandeld worden, formulieren verstrekt, waarin aanwijzingen worden gegeven met betrekking tot de behandeling van de pas geboren kinderen.

Behalve de gewone geneeskundige behandeling, zou het navolgen van dien maatregel, die in Ned.-Indië nog niet bestaat, allicht eenige vermindering kunnen brengen in het aantal toekomstige blinde kinderen, terwijl het, in navolging van Amerika, tevens aanbeveling zou verdienen aan jong gehuwden een boekje, voorzien van de noodige voorschriften, uit te reiken.

Vele oorzaken, die in Europa en Amerika blindheid tengevolge hebben, treft men in Indië nog niet aan.

Door het werken in de fabrieken dààr worden de oogen dikwijls beschadigd, hetgeen in Ned.-Indië nagenoeg niet voorkomt.

Bijziende lieden zijn in Ned.-Indië even zeldzaam als lijders aan de grijze staar en de groene staar.

15 pCt. van de kinderen worden, volgens den schrijver, in Ned.-Indië blind als gevolg van typhus en roodvonk en 30 pCt. als gevolg van familie-huwelijken.

Het spelen van kinderen met scherpe voorwerpen, het misbruik maken van alcohol en tabak, vooral van slechte kwaliteit, zijn schadelijk en zeer nadeelig voor het gezichtsvermogen.

Bij het beschrijven van de bijziendheid, merkt de schrijver op, dat het schadelijk voor de oogen is, zonder advies van een geneesheer een bril te gebruiken.

Zieke oogen bescherme men tegen de zon en wind, evenals tegen de rook in de woning.

Rook, vuilheid en onzindelijkheid zijn de vijanden der oogen.

Baden en handen wasschen kunnen vele oogziekten voorkomen.

Het Blinden Instituut verspreidt al deze nuttige raadgevingen, doch de schrijver hoopt door het overnemen daarvan tot die verspreiding te hebben bijgedragen.

Hotel „de Leeuwerik"
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING. S

Pension „SUNNY HOME"
Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.
Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur
Volledig Pension v.af f 4.- per pers. per dag

BESCHIKBAAR.

Haagsche Coöperatieve Keuken
Restaurants
Kepplerstraat 274 . . . . . - Tel. M. 2313
Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
Middagschotel 12-2 uur . . . . . . à f 0.65
Diner 5-7 uur . . . . à f 1.10
Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à f 0.76 PER MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné
van het rijk Geïllustreerde
Maandblad
NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW
Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie s
PRIJS PER JAARGANG f 20.—
Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—
Losse nummers f 2.50
Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Kasteel „Oud-Wassenaer"
Telefoon Kievit 571
15 minuten per Electr. Tram van Den Haag
Tramhalte Stoeplaan
Het geheele jaar geopend
Alle comfort Matige pension-prijzen

BESCHIKBAAR.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch
Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-.
Statutaire Reserve . . . . - 19,769,180.-.
Buitengewone Reserve . . . - 22,660,000.-.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieeringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **groote oplagen,** onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor
Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM
Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandeelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S

ROTTERDAMSCHE LLOYD
Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Het periodiek de „Doenia Isteri" (De Vrouwenwereld).

In de „Sinar Sumatra" van 9 Maart 1923, wordt melding gemaakt van het uitgeven van het periodiek de „Doenia Isteri", ter hoofdplaats Padang, (Westkust van Sumatra).

Tengevolge van de tijdsontwikkeling, geven, zoo schrijft men, de mannen nu niet alleen meer nieuwsbladen uit, waarin zij hunne gedachten uiten, doch geven ook de vrouwen, die niet ten achter willen blijven bij de mannen, thans het bovengenoemde periodiek uit.

Als redactrices treden op de dames Rangkaja Siti Danilah en Rebecca.

Tal van Inlandsche vrouwen kunnen reeds lezen en schrijven en de uitgifte van het periodiek is dus alleszins gemotiveerd.

Men rekent er op, dat de vrouwen deze organisatie, die op vooruitgang wijst, dit periodiek, dat tweemaal 's maands uitkomt, zullen steunen.

De inhoud zal netjes worden uitgevoerd, terwijl fraaie illustraties het geschrevene zullen toelichten.

Ook zullen er in de Nederlandsche taal gestelde artikelen in verschijnen.

Een en ander over het dragen van Javaansche titels.

In de „Soeara V. I. L." (Vereeniging van Inlandsche Landsdienaren) van 1 April 1923, schrijft Wibisana, dat de gehechtheid aan de aloude gebruiken en instellingen, den Javanen, zoowel in Midden- als in Oost- en West-Java, in het bloed zit.

Niettegenstaande een omgang gedurende 3 eeuwen met Westerlingen, blijven zij toch Javaan.

In de Javaansche samenleving worden de personen van hooge geboorte extractie steeds met eerbied begroet en hunne namen met eere genoemd, hoewel in de laatste 30 jaren daarin wel eenige vermindering valt waar te nemen; het feit staat evenwel vast, dat de groote massa gemakkelijker de bevelen van de eigen aanzienlijken van geboorte aanvaardt dan van den westerling.

Bij de benoeming van titularissen, worden in den tegenwoordigen tijd door de menigte steeds de vragen gesteld wie is hij, van wien is hij de zoon en welke titels draagt hij, en als men dan hoort dat hij iemand van traditie is, dan is de massa gewoonlijk tevreden gestemd.

Met die tevredenheid zegt zij evenwel niet dat de titularissen met traditie altijd de beste en bekwaamste functionarissen zijn, doch zij bedoelt daarmede, dat het haar aangenaam is te weten dat de leiding van de zaken in handen is van een man van stand, waarin zij tevens een eerbiedbetuiging aan het volk zelve ziet.

De Javaan is in zijne gedachten en opvattingen dikwijls kinderlijk.

Het stemt bij een wajangkoelit vertooning droevig als Ardjoeno het voorwerp is van kwaadsprekerij en in moeilijke omstandigheden geraakt, terwijl hij vroolijk en opgewonden wordt als Bratasena Ardjoeno helpt en den opstandigen vijand vernietigt.

De Javaan luistert gaarne naar het opzeggen van verzen, waarin zijne helden worden verheerlijkt.

Aan de hooge geboorte van den Javaan zitten de wijzen vast, waarop de Javaansche taal gesproken wordt n.l. ngoko-madya-Krama, Kramadesa, Krama-ingil enz. en van welke gebruiken men, behalve enkele democraten, niet afwijkt.

Deze laatsten zijn onverschillig voor het feit, of iemand den titel van Si, Mas of Raden voert.

Zij considereeren een rijke Si meer dan een Mas of Raden, die grassnijder is.

Waar het dragen van titels door den Javaan op zulk een hoogen prijs wordt gesteld, laat het zich wel verklaren, dat enkele Regentenfamilies wel eens hoogere titels voeren dan waarop zij recht hebben.

Er zijn Regenten-zonen, wien volgens de oude gebruiken den titel van „Raden" toekomt, doch die zich nu Raden Mas, Raden Mas Ario en Raden Mas Pandji noemen, eene handeling, welke, volgens art. 507 van het Strafwetboek strafbaar is gesteld.

Zoons uit huwelijken met princessen uit de kratons van Soerakarta en Djocjacarta, hebben recht op den titel van Raden Mas en Raden Mas Ario.

Ook zoons van de Regenten voeren den titel van Raden Mas.

In enkele Residenties is het gebruikelijk daaraan het predicaat Ario toe te voegen, dus Raden Ario en Raden Mas Ario, wanneer de titeldragenden n.l. dochters zijn van de „Padmi" d.i. de eerste wettige vrouw van den Regent, die de huishouding beheert.

De zoons van de „Selir", d.i. de eveneens wettig gehuwde vrouw van den Regent, doch van gewonen maatschappelijken stand, die in de huishouding niets te zeggen heeft en de bevelen van de Padmi op te volgen heeft, hebben recht op den titel van Raden Pandji of Raden Mas Pandji. 1)

De zoons van de door de Regeering aangestelde Regenten met den titel van Pangeran, voeren den titel van Raden Mas Aria.

Hieruit blijkt dat de titel van Aria, een verschillenden oorsprong heeft.

1). Volgens de godsdienstige wetten hebben de Padmi en de Selir gelijke rechten, aangezien ze beide op wettige wijze zijn gehuwd, doch volgens de adat is dit niet zoo. De huiselijke werkzaamheden van de Selir zijn gelijk aan die welke men aan jonge huisbedienden opdraagt.

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:: Safe-Inrichting ::

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Versterking van de inkomsten der Ned.-Ind. Regeering.

In de Chineesche Pers worden de maatregelen besproken, welke de Indische Regeering voornemens zou zijn te nemen, ter versterking van 's Lands inkomsten.

Zij zouden bestaan in verhooging van den zoutprijs, van het pandhuistarief en van de landrente.

In de „Perniagaän" van 8 Februari 1923 worden die plannen van de Regeering afgekeurd. Naar het oordeel van de Redactie van dat blad toch, vestigt de Regeering hare aandacht op de middelen, die behoorlijkheidshalve niet mogen worden verhoogd.

Zij hoopt dan ook dat die verhoogingsvoorstellen in het volksbelang en rechtvaardigheidshalve zullen worden verworpen. Het denkbeeld van de verhooging van den zoutprijs met 25 pCt. zou eenige maanden geleden zijn uitgegaan van den Minister van Koloniën, d.w.z. die prijs zou van f 8 op f 10 per picol worden gebracht, doch de Landvoogd zou zich daarmede niet hebben vereenigd.

Gelukkig, zegt de Redactie, want die verhooging zou in niet geringe mate 's Lands inkomsten hebben versterkt ten koste van den kleinen man; zijnde het bekend dat iedereen in Ned.-Indië aan zout behoefte heeft en elke Inlander dus tot die verhooging zou bijdragen, niettegenstaande toch al zulke zware lasten op zijne schouders zijn gelegd.

Hetzelfde motief geldt in nog sterkere mate voor de verhooging van het Pandhuistarief.

De leenbank heeft tot doel geldverstrekking tegen rentebetaling aan lieden die finantieel in het gedrang zijn en degenen die daarvan het meeste gebruik maken, zijn natuurlijk de kleine lieden, zoodat de tariefverhooging ten deze zou neerkomen op verzwaring van geldelijke lasten, niet van de groote lieden, doch wel van de massa.

De Redactie loochent niet de dringende noodzakelijkheid voor de Regeering dat zij moet streven naar versterking van inkomsten en vermindering van kosten.

Die gedragslijn is prijzenswaardig, aangezien de Regeeringsmachine aan den gang moet worden gehouden, doch het is niet lofwaardig wanneer die

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD S
APELDOORN :: TELEF. No. 273

J. A. VAN HEIJNINGEN
FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELEN
AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
:: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

versterking wordt gezocht bij de grootste Volksgroep, dat wil zeggen bij de geldelijk arme lieden.

Beter is het die versterking van middelen te halen uit het opium- en alcoholverbruik, zoomede uit het hazardspel.

Laat men den opiumverkoopprijs met tientallen procenten verhoogen. De opiumliefhebbers en niet het overgroote deel der massa van niet-opiumrookenden, betalen dan billijkheidshalve de verhooging, welke 's lands kas moet versterken.

Hetzelfde geldt voor de alcoholgebruikers.

Eene verhooging tot 1000 pCt. zal hen niet hinderen.

Hoewel de vroegere speelpacht is afgeschaft, zoo is de hartstocht voor het Hazardspel toch niet verdwenen. Integendeel hij neemt toe met verspreiding van veel ongeluk.

Tal van handelaren hebben hunne zaken moeten sluiten, niet alleen tengevolge van de heerschende malaise, doch ook tengevolge van het Hazardspel.

Over dien bestaanden toestand valt niet te twisten met hen, die trachten hem te vergoelijken.

Het „Baccarat" zonder inzet-grens, is niet te vergelijken met het Tjapdjikispel, waarbij de inzet hoogstens op ƒ 50.— is gesteld.

In den tegenwoordigen tijd met slappen handel zoeken velen hun geluk op de speeltafel, waarbij tal van personen met hun geld ook hun verstand verliezen.

Het vaststellen van een prijs van ƒ 100.— tot ƒ 500.— voor een stel kaarten treft niet de groep der niet-spelers, en zou veel geluk kunnen stichten in tal van huisgezinnen.

De Regeering heeft reeds eenmaal den prijs der lucifers verhoogd en verhooge dien dus niet meer waar die verhooging in hooge mate het bestaan van de groote massa bezwaart.

Zij is toch zeker wel op de hoogte van het feit, dat de rechten, welke op lucifers worden geheven, worden betaald door de Indische ingezetenen en niet door de handelaren in lucifers of door de luciferfabrikanten in Japan?

De Redactie van de „Sin Po" denkt over het onderwerp, waarvan hier sprake is, eenigszins anders en stemt met de Regeeringsplannen in.

Zij vindt het billijk dat het Inlandsch element in Ned.-Indië op gelijken voet als de vreemdelingen in de hooge Staatskosten bijdragen.

Dit is niet de eerste maal dat pogingen daartoe in het werk worden gesteld.

Zelfs de Gemeenteraad te Batavia had destijds reeds de bedoeling een hoofdgeld te heffen van de Inlanders, die toch ook van de groote wegen gebruik maken, de artesische putten benutten en van de avondverlichting profiteeren op gelijke wijze als de belastingbetalenden.

Hieruit blijkt dat de Sin Po en de Gemeenteraad van Batavia behooren tot die groep van Nederlanders, die van meening zijn dat de Inlanders te weinig bijdragen aan lands inkomsten en dat het niet meer dan billijk is dat zij daartoe worden gedwongen.

Blijkbaar is de Redactie van de Sin Po, die nu eenmaal altijd anders wil dan anderen, van de toestanden der Inlanders niet op de hoogte.

De groote massa zal dan ook wel niet met hunnen gedachtengang instemmen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Economische Staatkunde in Atjeh.

Bij W. P. v. Stockum te 's-Gravenhage verscheen: Vijftig jaren economische staatkunde in Atjeh. Geschreven naar aanleiding van de herinneringsdata 26 Maart 1873—26 Maart 1923, door Joh. Langhout, journalist. Met een „Voorrede" van den oud-vice-president van den Raad van Ned.-Indië, luit.-gen. H. N. L. Swart; een inleidend woord van den huidigen gouverneur van Atjeh en Onderh., A. G. H. van Sluys en talrijke foto's.

In de inleiding van dit werk beklaagt schr. er zich over, dat in de bestaande Atjeh-literatuur nagenoeg geen werken voorkomen, waarin gezette aandacht wordt gewijd aan hetgeen er in Atjeh onder Nederlandsch bewind in den loop der jaren op economisch gebied tot stand is gebracht. 1) Door die literatuur hebben naar zijne meening Nederlanders en vreemden tot nu toe dat gewest veel te eenzijdig te bezien gekregen, zoodat velen van Atjeh niet anders weten, dan dat het gedurende lange jaren het schouwtooneel is geweest van bloedige wapenfeiten.

Op zaakrijke wijze wil hij daarom de lezers op de hoogte brengen van wat Atjeh vroeger was en van hetgeen er na 1873, dank zij onze bemoeiingen in de verschillende bestuursperiodes, achtereenvolgens op economisch- staatkundig gebied is tot stand gebracht, ook door het particulier initiatief.

De Indische Gids.

De Aug.-afl. opent met het slot der bijdrage van den hr. P. C. van der Wolk over het Animisme. — De hr. N. Mac Leod vermeldt een kleine episode uit de Ned.-Indische geschiedenis, waarbij bijzonderheden in het licht treden omtrent den dood van den commandant van Zr. Ms. schoenerbrik Banka, den luit. ter zee 1e kl. H. Glabbeek van der Does, welke bijzonderheden tot nu toe niet door den druk bekend waren gemaakt. De krijgsverrichting, waarbij genoemde commandant sneuvelde, had plaats op Timor in het jaar 1852. — De hr. W. H. van der Haas vestigt in enkele bladzijden de aandacht der Regeering in Nederland en in Indië op het z.i. dreigend gevaar van „houttekort voor Ned.-Indië" en dringt aan op het tijdig nemen van maatregelen ter afwending daarvan. — Over een bezoek aan den Boroboedoer schrijft de hr. H. R. Roelfsema. Aan het slot brengt hij innigen dank aan hen, die dit monument terugvonden, herstelden en als een onvervangbaren schat, voor het nageslacht hebben gered. — De hr. S. Kalff geeft een historische bijdrage over „Joden in Oost- en West-Indië". — Ten slotte een opstel van (wijlen) A. K. A. Gijsberti Hodenpijl: „Het warme bad te Kaap de Goede Hoop in den Compagniestijd". — Overigens de geregelde rubrieken: Revue van brochures enz., Koloniale literatuur, Wetenschap en industrie.

Eigen Haard.

Het Nr. van 4 dezer brengt het portret van den afgetreden vice-president van den Raad van Indië Dr. E. Moresco, met vermelding van zijn levensloop. Wanneer Dr. Moresco bij het einde van dit jaar naar het vaderland terugkeert zal hij het ambt slechts kort hebben bekleed. Dat men hem in sommige Indische bladen hierover hard valt, heeft evenwel geen zin. Immers reeds bij het aannemen van de benoeming heeft hij gezegd, dat dit ten hoogste voor een paar jaar zou kunnen zijn; zijne echtgenoote zou hem dezen keer om klimaat-bezwaren niet vergezellen. De hr. Moresco komt dus ten hoogste een paar maanden vroeger terug dan oorspronkelijk de bedoeling was."

De Mijn-ingenieur.

De Juli-afl. bevat het eerste gedeelte van een beschouwing van ir. N. J. M. Taverne over de vulcanologie in Ned.-Indië. Na een overzicht te hebben gegeven van de beweging welke tot de oprichting van de vulcanologische bewakingsdienst heeft geleid (1920), zet schr. nader uiteen hoe deze dienst zich sinds zijn oprichting heeft ontwikkeld, en welke z.i. de weg zal moeten zijn, die op grond van de sindsdien opgedane ervaringen, in de toekomst zal moeten worden ingeslagen. Een mooie luchtfoto (opname van luit. Feenstra) van den krater van Goenoeng Raoeng is aan de beschrijving toegevoegd. — Dr. Chs. E. Stehn schrijft over de hevige aardbeving welke den 15en Mei j.l. de omgeving van Maos (res. Banjoemas) heeft geteisterd (aard en oorzaak). — Verder bevat deze afl. nog een artikel over de Indische kolenmarkt met cijfermateriaal en grafische voorstelling.

De Indische Mercuur.

No. 31. Arghan-vezel, door Prof. Dr. G. van Iterson Jr. — De mikroskopische onderkenning van Toromelia-vezels en van eenige belangrijke harde touwvezels, door Prof. Dr. G. van Iterson Jr. — Kultuurberichten (Het rijstbedrijf te Selatdjaran. — De bescherming van de Java-thee. — De rubbersituatie in Ned.-Indië gedurende het eerste kwartaal van 1923.). — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen, zoomede de overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft ditmaal recente literatuur over de zgn. groote cultures: cacao, kina, koffie, rubber, suiker, tabak, thee.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 50. In Memoriam H. J. Wigman Sr. (met portret), door P. M. Dakkus. — Afvalproducten, door I. B. — Bestratingsproeven met ultraviolet licht, Röntgenstralen en radium ter bestrijding van plan-

1) In zijn slotwoord roemt schr. evenwel het werk van den heer Kreemer over Atjeh, dat „kan worden beschouwd als de eerste groote en grootsche poging om in de bestaande behoefte aan economische lectuur over Atjeh te voorzien".

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203
Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

IN KRINGEN
waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. f 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

BESCHIKBAAR.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,
bemerkt U, dat Uw kleederen **gekreukt, gevlekt** of **gescheurd** zijn.
U kunt ze moeilijk missen . . . . Geen nood
Wij Reinigen en Persen Uw Kleeding terwijl gij slaapt!
THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel
Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) **alles zoo vlug en zoo goedkoop,** dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliëntèle mogen rekenen.
Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleeding,
terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.
American Express Cleaners & Tailors
Prop.: M. ANDRÉ,
4 rue Grétry, BRUSSEL
(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Brouckère).

BESCHIKBAAR.

PIANO's
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG
Ook in huur en in huurkoop

BESCHIKBAAR.

FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR
BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER......

ĀDI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.

L. v. Meerderv. 332 - Den Haag

Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut" en van „De Commissie voor de Volkslectuur" te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: **f 3.20.**

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: **f 3.20.**

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo", waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwrong

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . **f 3.75.**

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt".

JOHAN KONING in *„Weekblad voor Indië"*.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .".

PETER V. ARKEL in *„Nieuws van den Dag van Ned.-Indië"*.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

tenziekten, door Opmerker. — Koolzuurbemesting, door L. — Tweede gewassen (X. Aardappelen), door A. J. K. — Algemeene beginselen van economische rubber planten, door H. C. Pinching. — Het koffie-congres (vervolg). (Hierin voordracht van J. Gandrup over de bestrijding van den bessenboeboek op landen waar de plaag pas is verschenen.) — Probaat middel tot uitroeiing van ratten, door Ram. — De akar-bahar.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 18. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — De ontwikkeling der aardolie-nijverheid (vervolg, met ill., waaronder het portret van Sir H. W. A. Deterding). — Een en ander over het verkeerswezen in Noord-Midden-Java (eerste gedeelte). — De papierfabriek van Padalarang, door W. S. — Hoog bezoek op Poerbasari (waar het tarwebedrijf van den hr. Opolski gevestigd is).

De West-Indische Gids.

Aug.-afl. De Curaçaosche begrooting voor 1923, door Dr. B. de Gaay Fortman. — Scheepvaartbeweging en scheepvaartwetgeving op Curaçao, door W. R. Menkman. (Curaçao, of nauwkeuriger de haven van Willemstad, verheugt zich in een druk scheepvaartverkeer, thans drukker dan ooit te voren. Niet minder dan 1182 stoomschepen werden in het jaar 1922 in- en uitgeklaard, waarvan veel meer dan de helft (n.l. 760) voerende de Nederlandsche vlag. Van deze laatste evenwel zullen niet meer dan een 75- of 80-tal in het Moederland hebben thuisbehoord, de groote meerderheid voerde de Nederlandsche vlag als varende voor in de kolonie thuis behoorende reederijen). — Bevolkingscijfers van Britsch Guiana en Suriname, door Dr. H. D. Benjamins. (In deze belangrijke studie komt schr., wat Suriname betreft, tot de slotsom: het is onzeker of de Indianen in getal afnemen; de blanken zijn sedert het einde van de 18e eeuw in getalsterkte achteruit gegaan; de rasechte negers, die in het maatschappelijk verband staan, zijn sterk in aantal achteruit gegaan en waarschijnlijk houdt de teruggang nog steeds aan; de Boschnegers nemen in aantal waarschijnlijk toe; de Aziaten — zoowel uit Britsch- als uit Ned.-Indië — nemen in aantal toe, ook door een geboorte-overschot). — Boekbespreking, door Jhr. L. C. van Panhuys. — Bibliographie.

Politiek Economische Bond.

In het Nr. van 5 Juli zijn opgenomen de redevoeringen, welke in den Volksraad zijn gehouden door den hr. Engelenberg over de spoorstaking en de Inlandsche beweging; Mr. Westra over economische verhoudingen en buitenlandsche handelsbetrekkingen; Kiès over de volksgezondheid; Mr. 's Jacob en Houtsma over het financieel beleid der Regeering.

De Vrijheid.

Het Nr. van 1 Aug. bevat een artikel van Mr. Gerritzen over de Nederlandsche Bank in verband met de Indische vlottende schuld. — Verder eenige regeltjes „West-Indische politiek", van H., ter zake de bekende verhoudingen tusschen het Dep. van Koloniën en het Bestuur in Suriname.

De Tropische Natuur.

Juli-afl. Naar de Wijnkoopsbaai (eerste gedeelte), door Dr. H. C. Delsman. — Microbiologische aanteekeningen over het kratermeertje Telaga Warna, door Dr. A. Steinmann. — Iets over gelegenheidsparasitisme en „tertiaire" gewoonten, door S. Leefmans. — Een eigenaardig gevormde notemuskaatboom, door J. B. (Al deze artt. zijn geïllustreerd).

Vrije Arbeid.

De hr. H. F. Tillema vervolgt in het Juli-Nr. zijne beschouwing, getiteld: Handel, cultures, industrie, verkeer en hun fatale invloed op het welzijn van tropische volken. — Hetzelfde Nr. bevat nog een woord der Redactie om aan het streven van het Indisch Onderwijs-Comité meer bekendheid te geven. (Ook het Aug.-Nr. van Neerlandia plaatst een dergelijke opwekking).

Een Indisch Bronbeek.

In het Nieuws van den Dag van N. I. van 23 Juni spoorde de Directeur K. W. zijne lezers aan, om de plannen tot oprichting van een Indisch Bronbeek door giften en inschrijvingen te bevorderen en hij ging zelf met de goede daad voor.

De Java-Post, het Katholieke weekblad voor N. I., juicht in zijn Nr. van 6 Juli deze beweging toe, want „inderdaad, het is een mooi denkbeeld, op die wijze den oud-strijders een „vredigen levensavond" te geven; 't zou een mooi gebaar zijn op het a.s. Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin, die arme grijze dapperen uit den kampong te halen en binnen te leiden in hun Bronbeek."

„Het deed ons leed, dat van alle bladen alleen Th. in de Java-Bode het initiatief van K. W. steunt. Laat toch geen persoonlijke neigingen of opvattingen iemand weerhouden, het nobele plan te steunen, om op deze wijze „den cijns der dankbaarheid te betalen" aan die dapperen, die „hun leven veil hadden om hier gezag en orde" te vestigen en te handhaven. Dààr alleen gaat het om. Mogen alle goede Nederlanders hier schouder aan schouder staan! Dan zijn de oud-strijders voorgoed van de zorg voor hun ouden dag ontslagen en wacht hun een ongestoord blijde Jubileumviering. Dat hebben *zij* op de éérste plaats verdiend!

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Het koppensnellen in Ned. Zuid Nieuw-Guinea.

Als uitgave van het Missiehuis te Tilburg is verschenen een studie van Pater P. Vertenten te Merauke, over het koppensnellen in Ned. Zuid Nieuw-Guinea. Deze zeer interessante beschouwing is overgedrukt uit de „Bijdragen" van het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, doch vermeerderd met mooie illustraties en een kaartje, zoomede met een aanhangsel over het werk der Roomsch-Katholieke Missie op Nieuw-Guinea.

Vragen des Tijds.

In de Aug.-Sept. afl. een uitvoerige bijdrage van Mr. J. Slingenberg [1]) over de poenale sanctie in de koelie-ordonnantie, een voor Ned.-Indië brandend vraagstuk, omdat het de ontwikkeling van de buitengewesten geheel beheerscht.

Zooals men weet, wordt onder poenale sanctie verstaan de sanctie op de naleving van het arbeidscontract, bestaande in een bedreiging met straf. De arbeider kan, zoo hij volhardt in zijn weigering om den overeengekomen arbeid te verrichten, worden gestraft, en, zoo hij zich zonder verlof van de onderneming verwijdert, met den sterken arm worden teruggehaald. Hij wordt aldus gedwongen den overeengekomen arbeid te verrichten.

Van een zuiver Westersch standpunt bezien, is dit middel om arbeidszekerheid te verkrijgen voorzeker vol van principieele bedenkingen. Vandaar dan ook, dat een voortdurend verzet en een voortdurende agitatie daartegen gericht zijn. Maar volgens velen beteekent afschaffing der P. S. voor uitgestrekte gebieden van Ned.-Indië het stopzetten van economische ontplooiing, ja zelfs verlies van het verkregene.

Uit de beschouwingen van Mr. Slingenberg blijkt opnieuw dat er weinig vraagstukken zijn waaromtrent de meeningen zoozeer uiteenloopen; trouwens hiervan getuigt ook de weifelende houding der Indische Regeering, die, aanvankelijk besloten tot opheffing der poenale sanctie, daarop schijnt terug te zullen komen.

Ned.-Indisch Rubber- en Thee-Tijdschrift.

Uit den inhoud van 8e jaarg. No. 7 (15 Juni '23). Over eenige vraagstukken betreffende de Hevea-cultuur, door W. Bobilioff (slot). — Sumatra's Oostkust als rubberproducent. — De rubberrestrictie. — Het occuleeren in de rubbercultuur. — Een excursie naar het Gatahpertjaland (Boven-Bilavlakte), door J. A. Lörzing. — De Nederlandsche theehandel tot aan het einde der 18e eeuw, door Dr. J. J. B. Deuss. — De Indische theecultuur.

Decima en de Goudkust.

In het 28 Juli-Nr. van Ons Element schrijft H. Herman onder bovenstaand opschrift het eerste gedeelte van een artikel, waarin Hendrik Doeff ter sprake komt, de man, die in 1811 hoofd der factorij op Decima was, toen de Nederlandsche koloniën in 1811 door de Engelschen in bezit werden genomen. Dat Decima het lot van Java en andere bezittingen niet deelde en er de Hollandsche vlag nimmer werd neergehaald, schrijft Herman eenvoudig aan de omstandigheden toe. Welke goede hoedanigheden Doeff ook bezat, in de toekomst kon hij evenmin zien als iemand anders; „hij kon niet weten, dat een paar jaar later de Hollandsche driekleur weer een natievlag zou worden. Dat die vlag is blijven waaien, hing dan ook niet van hem af, noch van keizer Napoleon, evenmin als van den Engelschen gouverneur Raffles, het was eenvoudig een gevolg van den wil van Japan, dat geen andere vlag toeliet; het neerhalen of verwisselen daarvan zou gelijk staan met het opheffen der factory en dus bleef ze waaien als kantoorvlag van een handelshuis. Toen gouverneur Raffles eenige schepen naar Decima zond om de factorij onder Engelsch bestuur te brengen, konden deze schepen daar niet anders komen dan onder Hollandsche vlag, en Doeff wist de aan boord zijnde autoriteiten spoedig aan het verstand te brengen, dat ze het best deden met maar gauw terug te keeren, want als de Japanners er achter kwamen, dat ze eigenlijk Engelschen waren, dan kon dit wel eens bijster slecht voor hen afloopen. Er zijn toen onderhandelingen gevoerd tusschen Doeff en den Engelschen gouverneur Raffles om jaarlijks een schip onder Hollandsche vlag te zenden, teneinde met hem op Decima handel te drijven, maar voordat men daarover tot overeenstemming was gekomen, had de omwenteling in Europa van eind 1813, de toestanden al weer tot in den grond veranderd."

We kunnen niet nalaten in verband met het bovenstaande op de studiën van wijlen den heer P. H. van der Kemp

2) Voordracht gehouden in het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van K. en W. op 4 Juni 1923, met enkele aanvullingen.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer", dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de qualiteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

S

Garage NASSAU
SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

over dit onderwerp te wijzen. 3) De waardige houding van Hendrik Doeff tegenover aanlokkelijke aanbiedingen van de Engelschen, treedt daarbij in een geheel ander licht.

Annalen der Hydrographie.

In Heft VII van jaarg. 51 (1923) schrijft Dr. G. Schott Einiges über die Gewässer von Niederländisch Ostindien zugleich als Besprechung des Werkes „De Zeeën van Nederlandsch Oost-Indië", uitgegeven door het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap).

Mededeelingen van het Koffiebessenboeboek-Fonds.

No. 8 dezer publicatie (uitgegeven in Juni) bevat het verslag van een reis naar Zuid-Sumatra ter bestudeering van den koffiebessenboeboek aldaar, door Dr. Ch. Bernard (met kaart).

Om zich een voorstelling te kunnen maken van de schade, welke de boeboek in de koffietuinen aanricht, behoeft slechts gewezen te worden op de mededeeling van den hr. J. H. Kuneman Jr., dat alleen in het Kedirische het oogstverlies op 30.000 picol is te schatten, een waarde vertegenwoordigend van ƒ 900.000.— tot ƒ 1.500.000.—. Het behoeft dus wel geen betoog, dat het totaal-verlies voor geheel Ned.-Indië ontzettend groot moet zijn. Waarschijnlijk is echter, dat de schade in 1922 haar hoogtepunt heeft bereikt, omdat eene algemeene bestrijding na den oogst 1922 is begonnen.

De Ingenieur.

Het artikel van Prof. ir. R. W. van der Veen in het Nr. van 21 Juli over de geologie van het stroomtin in Ned.-Indië heeft ir. J. C. Schagen van Soelen aanleiding in het Nr. van 4 dezer tot eenige opmerkingen, welke in hetzelfde Nr. door eerstgenoemde worden beantwoord.

Christelijk Nationaal Gedenkboek.

Bij de firma La Rivière en Voorhoeve te Zwolle is verschenen een Gedenkboek ter gelegenheid van het zilveren regeeringsjubileum van H. M. Koningin Wilhelmina der Nederlanden. Het mooi geillustreerde boek van ruim 400 blz., bevat onder de 25 opstellen eene bijdrage van den heer A. W. F. Idenburg getiteld „Ontwakend Indië."

3) Zie zijn: Willem Wardenaar's nagedachtenis in zake Decima (Kol. Tijdschrift 1918, II, bl. 1347), en Decima tijdens Nederlands toevoeging aan Frankrijk (Ned.-Indië Oud en Nieuw. III, 1918. 19, bl. 238).

Suriname.

„Suriname" van 26 Juni schrijft:

„25 Mei j.l. ontving de Gouverneur een telegram, waarbij Z. Ex. van regeringswege opdracht werd verstrekt om de bekend gemaakte tekst van de herziene Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden — dus de geldende tekst — in het Gouvernementsblad te plaatsen.

Het is de eerste maal, dat de Grondwet in de kolonie wordt afgekondigd.

Het betrekkelijke Gouvernementsblad nu werd jongstlede Zaterdag uitgegeven en draagt het nummer 37. Het is opgenomen in het G. A. B. van heden."

* * *

In het nummer van 26 April had *„De Surinamer"* gewezen o.m. op eenige moeilijkheden waarop men zou stuiten bij den aanleg van een centrale waterleiding te Paramaribo, n.l. bij de distributie in de zoogenaamde „negerwoningen" achter de erven der hoofdgebouwen, een overblijfsel uit den slaventijd.

Op de bedoelde bezwaren en op eenige andere door het blad aangevoerd, antwoord Prof. Flu in een brief aan de redactie, opgenomen in het nummer van 21 Juni. Hij erkent de bezwaren, maar gelooft, dat de redactie de zaak wat al te donker inziet. In de eerste plaats wijst hij er op, dat de muskieten, die de filariaworm overbrengen, niet overal maar alleen in bepaalde watersoorten broeden; ontneemt men hun de voornaamste broedplaatsen, en deze vinden zij buiten twijfel in de watertonnen, regenbakken, dakgoten, enz., dan zullen zij niet geheel verdwijnen, maar hun aantal zal belangrijk afnemen, waardoor de kans dat de filariaworm wordt overgebracht, sterk zal dalen.

Dan vervolgt Prof. Flu:

„De waterleiding moet de basis worden waarop niet alleen de strijd tegen de filaria-wormziekte, maar ook die tegen andere kwalen zal moeten steunen" .....

Omtrent de medewerking van de bevolking schrijft de professor:

....„Het is een verkeerd denkbeeld, dat men geen vooruitgang in hygiënische richting kan boeken, indien de bevolking niet medewerkt. Nergens ter wereld werkt de bevolking mee, tenzij zij daartoe gedwongen wordt. De vraag is, of de Regeering de bevolking wil dwingen en of zij de takt heeft dien dwang zoo te doen geschieden, dat de bevolking den dwang niet bemerkt. Indien de filariawormziekte niet kan worden bestreden of de bevolking zou aan de bestrijding moeten medewerken, dan zou het er met de mogelijkheid van bestrijding droevig uitzien. Gelukkig kunnen wij de medewerking missen en waar wij de medewerking noodig hebben, moeten wij de bevolking tot die medewerking dwingen, anders komt er niets van de heele zaak terecht."

Ons Departement van Koloniën, dat wel eens minder juiste denkbeelden omtrent de mogelijkheid van hygiënische maatregelen in Suriname heeft verkondigd, neme het bovenstaande ter harte.

Naar aanleiding van hetgeen Prof. Flu schrijft, willen wij hij hier het volgende mededeelen: Vele jaren geleden drongen wij er bij den Gouverneur van Suriname op aan een verordening in het leven te roepen, waarbij het kweeken van muskieten verboden werd. Zijne Excellentie, die last had van te veel rechtsgeleerdheid, kon zich niet voorstellen, dat men iemand zou kunnen verbieden op zijn balcon bloempotten te hebben met schotels daaronder, waarin de muskieten broedden. Dat zou strijden met de burgerlijke vrijheid. Maar — meenden wij te mogen opmerken — als iemand vergiftige slangen wilde kweeken en die op zijn medeburgers loslaten, zou men dat niet mogen beletten? „Dat is wat anders", antwoordde Zijne Excellentie, waarop wij opmerkten: „Welnu, muskieten zijn gevaarlijker dan vergiftige slangen, omdat zij moeilijker te bestrijden zijn."

Sedert zijn vele jaren verloopen, maar nog steeds mag iedereen ongestraft muskieten kweeken in onze goede stad Paramaribo.

* * *

„De West" van 26 Juni schrijft:

„Tot hedenmorgen bedroeg de regenval te Paramaribo in de loopende maand 448.4 millimeter.

De gemiddelde regenval dier maand is ongeveer 300 m.M. Volgens de waarnemingen gedurende 67 jaren, is de hoogste regenval in Juni geweest 454 m.M. Het is dus zoo goed als zeker, dat de loopende maand het record zal slaan.

Men weet, dat Mei de grootste regenmaand is. De grootste regenval, in die maand geconstateerd gedurende bovenvermeld tijdvak, is geweest 605 mM."

* * *

Ook de „speciale correspondent" van *„De Avondpost"* — zie het nummer van 28 Juli — wijst op den hachelijken toestand waarin de cacao- en koffie-plantages in Suriname verkeeren, waardoor menige plantage moest worden stopgezet. Minder juist is de opmerking, dat de koffie ook weer een goede markt kreeg, sedert men in Suriname doordrongen werd van de noodzakelijkheid om aan de Liberiabereiding meer zorg te besteden. Van die meerdere zorg is tot dusver niet veel gebleken. Wel lazen wij geruimen tijd geleden, dat er een methode was ontdekt, om de koffie te ontdoen van de onaangename zure lucht, die uit de balen opstijgt, maar sedert hebben wij niets meer vernomen van het geheele procédé.

* * *

In *„Neerlandia"* van deze maand een aardig verslag van het herdenkingsfeest te Paramaribo van het 25-jarig bestaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Men heeft er te Paramaribo het geheim van zulke feesten in elkaar te zetten.

N. V. Meubelfabriek „DELTA"
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden:
Complete Huiskamers van af **f 315.-**

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
Telefoon M. 391.
In- en Verkoop-Bureau
van geheele en ged. van Inboedels

BESCHIKBAAR.

Heeren- en Dameskleeding naar Maat
Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit
Gelegenheid tot Abonneeren
AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAIJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
Alle goederen worden **onder garantie geleverd.** Eventueele vergissingen worden aan onze filialen in Indië **kosteloos** hersteld.

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een voortreffelijke Rijsttafel zijn de
Recepten van een Ind. Kokki
onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel" door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst", verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.
Prijs f 1.00

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede** en **voortdurende** reclame.
GEBRUIK DIT BLAD VOOR UW
Reclamecampagne.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„. . . . Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen".

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„. . . De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid".

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„. . . . Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin".

(Top Naeff in *De Amsterdammer*).

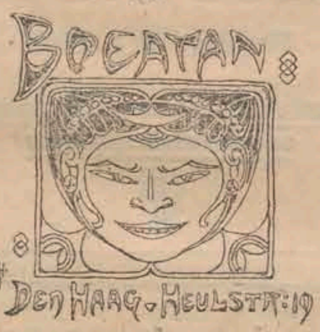
„. . . . De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen".

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka"
Boekhandel en Uitgeversmaatschappij
Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóór-aal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanganan* (*gado-gado*) tegen *f* 0.75 per portie en 's Zaterdags eenvoudige rijsttafel à *f* 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à *f* 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à *f* 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar armbanden* tegen de rheumatiek à *f* 2.50 per stuk.

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
DEN HAAG bij het Stadhuis

„Het eind, de beeldengroep, voorstellende den Dietschen stam onder de Nederlandsche vlag, waarbij Nederland zelf, Suriname, Nederlandsch Indië, Curaçao, Vlaanderen, Transvaal en de Oranje-Vrijstaat werden verpersoonlijkt, zette de kroon op den goedgeslaagden avond."

Van de mooie groep, voorgesteld door 8 allerliefste meisjes, geeft „*Neerlandia*" een mooie afbeelding.

Curaçao.

De Uitvoer.

De *Amigoe* geeft eenige cijfers over het 1e kwartaal van 1923 vergeleken met dat van 1922:

steenkolen	1922: 8989 ton (*f* 299.686)	1923: 10016 ton (*f* 267.928)
fosforzure kalk	1922: 5894 ton (*f* 239.371)	1923: 15066 ton (*f* 391.752)
petroleumproducten	1922: *f* 2.308.361	1923: *f* 2.398.260
totale uitvoer	1922: *f* 3.113.646	1923: *f* 3.371.494

De middelen.

Over de opbrengst der middelen in het eerste kwartaal van 1923 schrijft de administrateur van financiën in *De Curaçaosche Courant* o.m.:

Een kwart der geraamde ontvangsten volgens de gewijzigde raming bedraagt *f* 429.663.—, terwijl de werkelijke ontvangsten bedroegen *f* 517.949,— of *f* 88.286,— meer dan die raming.

Deze meerdere opbrengst is in hoofdzaak te danken aan de meerdere ontvangsten wegens gedistilleerd-accijns, in verband met het vervallen der krediet-termijnen van de in het einde van het jaar 1922 veraccijnsde gedistilleerd vóór de verhooging. Dit middel zal in het volgende kwartaal, waar die betalingen dan niet meer zullen plaats hebben, belangrijk minder opbrengen.

Verder bracht de Inkomstenbelasting ruim *f* 50.000.— meer op dan de raming, in verband met de betaling van enkele groote aanslagen.

Het invoerrecht bleef belangrijk onder de raming. Was na de verhooging van het tarief een opbrengst te verwachten van meer dan *f* 90.000.— per kwartaal, de werkelijke opbrengst bedroeg *f* 30.000.— minder. Een en ander is te wijten aan verhoogden invoer in het laatste kwartaal van 1922 vóór de verhooging der invoerrechten, terwijl het slagen der oogst ook leidde tot vermindering van invoer van levensmiddelen. De maand April geeft reeds een veel betere opbrengst.

Het uitvoerrecht van mijnproducten bracht door geringe waarde van de phosphaat dan waarmede rekening was gehouden bij de raming *f* 5000.— minder op.

De loodsgelden vloeiden, dank zij het drukke scheepvaartverkeer en de verhooging van het tarief, ruim. Dit middel bracht ruim *f* 35.000.— op.

De wijziging van het Regeeringsreglement.

Men hoort er maar niets van.

De commissie is ontbonden met dank voor haar belangrijk rapport, dat aan de gouverneurs schijnt toegezonden.

In de laatste „Openingsrede" vertrouwt de gouverneur van Curaçao, dat „het ontwerp van een nieuw regeeringsreglement" in dit zittingsjaar aan den K. R. zal worden voorgelegd.

Jubileumzegels.

Onze collega van „Suriname" vindt in *Voz di Pueblo* van 22 Juni l.l. antwoord op zijne vraag van 26 Juli l.l. Meegedeeld wordt n.l., dat in September, behalve voor Nederland en Nederlandsch-Indië, ook jubileumzegels voor Suriname en Curaçao zullen verschijnen.

Scheepvaartwetgeverij.

De West-Indische Gids van Augustus bevat behalve de jaarlijksche begrootingsbeschouwing van Mr. De Gaay Fortman eene belangrijke bijdrage van den heer W. Menkman over de Curaçaosche Scheepvaartwetgeving.

BESCHIKBAAR.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafraîchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Vrijheidsbond.

Mr. J. A. Schagen van Leeuwen, die naar Holland terugkeert, is als voorzitter van den Vrijheidsbond opgevolgd door den heer C. H. Jonckheer Wzn.

Havenverkeer.

De Duitsche boot zal, volgens *La Cruz*, in het vervolg om de 14 dagen in plaats van om de maand Curaçao aandoen.

Voz di Pueblo.

Na zes maanden wachtens ligt eindelijk dit blad, thans orgaan van den Curaçaoschen Vrijheidsbond, weer op onze redactietafel. Het blijkt intusschen ook een weekblad geworden te zijn.

Het nummer van 22 Juni l.l. bevat een verslag van eene algemeene vergadering van den Vrijheidsbond. Aan het adres van den Kolonialen Raad zijn nogal scherpe dingen gezegd. Men sprak over een taktiek om alle belangen op te offeren aan een goede samenuwerking met het bestuur. Van invloed van den Vrijheidsbond op het college schijnt nog niet veel te bemerken te zijn. Er wordt ten minste over geklaagd, dat de meerderheid der leden van den K. R. den Vrijheidsbond schijnt te negeeren. Daartegenover is wel opgemerkt, dat de leden van den K. R. eerder in den bond „een soort belager hunnner positie zien", omdat de Vrijheidsbond naar autonomie streeft, maar deze door niets gestaafde bewering lijkt ongerijmd.

Het is jammer, dat ook niet nader wordt toegelicht de practische uitvoerbaarheid der in de vergadering betoogde noodzakelijkheid, om bij Gouverneursbenoemingen de bevolking te kennen. Theoretisch lijkt deze bewering weinig vereenigbaar met de positie van den gourverneur als vertegenoordiger niet van het Curaçaosche volk maar van de Koningin.

Het jubileum der Koningin.

Door den heer L. Posner worden allerlei voorwerpen ter herinnering aan het a.s. jubileum van H. M. de Koningin in den handel gebracht. O.m. zagen wij aardige bekers, borden en afbeeldingen van H. M., alles met toepasselijke opschriften.

(*Voz di Pueblo*).

1863 — 1 Juli — 1923.

1 Juli a.s. zal het 60 jaar geleden zijn, dat in onze kolonie door Z. M. Koning Willem III de slavernij werd afgeschaft.

Men is bezig plannen te beramen dien dag feestelijk te herdenken door een nieuwe excursie per stoomboot te organiseeren.

Dezen keer zal een rondvaart gemaakt worden rondom het geheele eiland Curaçao, wat heel gevoegelijk in één dag kan geschieden.

(*A. d. C.*)

Geschiedenis.

Op Monteberde ligt begraven de majoor der artillerie W. Schmidt, bekend uit de aanvallen der Engelschen op Curaçao in 1804 en 1807. De *Amigoe* deelt mee, dat zich eene commissie gevormd heeft tot herstelling van dit graf.

Uit den Verren Vreemde.

Vermeerdering van uitgaven en toch bezuiniging.

Als wij „Financial News" mogen gelooven, zou uit een publicatie van de New-York Trust Co. blijken, dat voor het 30 Juni 1923 verstreken jaar de regeeringsuitgave der Ver. Staten zullen bedragen 3574 millioen doll., bedrag ongeveer vijfmaal zoo groot als dat in het aan den oorlog direct voorafgaande jaar, maar toch wijzende op met succes toegepaste bezuiniging. Immers in vergelijking met den fiscalen dienst, die 30 Juni 1921 afsloot, en die 5538 mill. aanwees, is er een belangrijke verbetering, te meer daar het gebied waarover de bemoeienissen zich uitstrekken nog is uitgebreid.

„SALLANDIA"
(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)
LINOLEUMWAS - WRIJFWAS
DE BESTE
CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA", ZWOLLE

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,

's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.

Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.

Theoretische en practische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse, Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.

Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Onderkoning van Britsch Indië als vertegenwoordiger van die kolonie naar de Imperial conference te Londen?

Er gaan in Britsch-Indië stemmen op om het denkbeeld ingang te doen vinden, dat lord Reading zelf naar Londen zal gaan, om bij de te houden Imperial conference als officieel vertegenwoordiger van Britsch-Indië op te treden. De kroonkoloniën zenden doorgaans hun *premier*, d.i. de man die de politiek van de kolonie leidt en die geacht wordt den besten woordvoerder voor haar belangen, in de groote gemeenschap onder Britsche vlag te zijn. Deze positie is in Britsch-Indië niet precies zoo aan iemand toegewezen, maar die van den vice-koning komt haar het meest nabij.

Viceroys en gouverneurs worden voor vijf jaren naar Indië gezonden, maar dit is een overblijfsel uit den tijd van het langzame en moeilijke verkeer, toen de reis nog om de Kaap werd gedaan. Wat zou er tegen zijn dat een onderkoning ten bate van de kolonie naar Londen ging, desnoods per vliegmachine. Deze mogelijkheid moest zelfs niet beperkt worden tot de bijwoning van Rijksconferenties. Besprekingen van den onderkoning of van een gouverneur met den secretaris van staat of den eersten minister kunnen aan de goede afdoening van moeilijke kwesties bevorderlijk zijn. De tijdelijke vervanging gedurende de afwezigheid is wel een bezwaar, maar 't is aan de bevoegde autoriteiten om te beoordeelen of dit zwaarder weegt dan de mogelijkheid tot mondelinge afdoening van de zaak in kwestie.

Zooals 't thans staat, met het moeilijke vraagstuk van de positie der Indiërs in Kenya (O. Afrika), en van die der Indiërs in andere gebieden onder Britsche vlag, is Indië er alles aan gelegen zich te Londen vertegenwoordigd te weten niet slechts door een bekwaam woordvoerder, maar ook door een staatsman van gezag; hiervoor is niemand beter aan te wijzen dan lord Reading, die op zijn beurt de voorlichting en den steun van een paar vooraanstaande Indiërs weer niet zal kunnen missen. De secretaris van staat (minister voor Indië) wordt door hen, die dit denkbeeld naar voren brengen, niet beschouwd als ten volle doordrongen te zijn van hetgeen t. d. in Indië gedacht en gevoeld wordt, dat hij in staat zou wezen krachtig genoeg voor het Indische belang op te komen. Naar men verzekert wordt dit inzicht o.a. door verschillende leden van de Legislative Assembly gedeeld.

Het denkbeeld ter overweging ook voor den G.-G. en de gouverneurs van de Nederlandsche overzeesche gewesten. De reizen der Excellenties zal dan echter ook tot eenvoudiger vormen moeten worden teruggebracht, dunkt ons.

De civilisatie van Britsch West-Afrika.

Voor de Internationale vereeniging voor philologie, wetenschappen en schoone kunsten te Londen, hield de heer Hutchison een rede, over de voornaamste karaktertrekken van de moderne beschaving in West-Afrika. Hij gaf als oorzaak voldoende aan de samentrekking van de kleine gebieden der oorspronkelijke volkengroepen tot groote eenheden, onder het eenhoofdig bestuur van een centraal gezag, dat den vrede en de orde verzekerde, eenheid in de wetten gebracht heeft, snelle verbindingsmiddelen tot stand bracht, onderwijs en hygiëne bevorderd heeft. De inzet tot deze groote beschavingstaak dagteekent van 1900. Een daadwerkelijk en geregeld werkend bestuur is er sedert 1905. Het werkt zonder dat één ernstig conflict tusschen Europeanen en inboorlingen van West-Afrika te noteeren is geweest. Met den aanleg van spoorwegen werd in 1898 begonnen, en heeft veel bijgedragen tot de ontwikkeling van het land. In 1840 bereikte het handelsverkeer tusschen de Westkust en Groot Brittannië nog niet één mill. P. St. In 1890 was dit met de 4 Br. koloniën ter W. K. tot 3½ mill. gestegen. Bij het inwerking zetten van de spoorwegen, in 1900, was het 7.800.000 P. St. geworden. Sedert groeide het verkeer zoo aan, dat het in 1921 tot 39 mill. gestegen was. Tegenover dit resultaat, dat de spreker zeer gunstig noemde, stelde hij de minder voldoening schenkende uitkomsten op het gebied van onderwijs en hygiëne, waarin alleen in de grootere plaatsen nabij de kust iets van belang bereikt is.

Sluikhandel in Hollandsche jenever.

Mocht men, onder den indruk van het voorafgaande, aan een Britsche heilstaat in West-Afrika denken, dan moet een ander bericht aan de illusie afbreuk doen. 't Heeft ook bijzondere beteekenis voor de beschouwingen die wij t. d. p. een paar weken geleden gaven, in verband met de blauwe week en Afrika.

De cijfers over den invoer van alcohol schenen in het laatste jaar op verminderd gebruik te mogen wijzen. Maar nu komt een bulletin van de Kamer van Koophandel der Ivoorkunst een klacht aanheffen, die de zaak in een heel ander licht stelt. De Engelschen overstroomen hun koloniën der Westkust, in strijd met het verdrag van Saint Germain, met alcohol, voornamelijk Hollandsche jenever, tusschen Assinie en Abengoeroe zouden de Goudkust en de Ivoorkust tal van punten van clandestienen invoer hebben. De vermeldde Kamer van Koophandel heeft bij den Gouverneur-Generaal aangedrongen op een strenger naleven van de gesloten overeenkomst. Of dit veel zal helpen?! De contrôle is lastig; de sluikhandel lokt door groote winsten, zelfs van het eraan verbonden avontuurlijke gaat voor zekere beoefenaars ervan aantrekkingskracht uit.

Als de klacht reden van bestaan heeft, richtte men de blauwe actie toch ook tegen de jeneverleveranciers in Holland.

Het handelsjaar 1922 voor de Philippijnen.

Ook de Philippijnen voelen zich uit de verdrukking opkomen. Vergeleken bij 1921, bedroeg de waarde van den totaalinvoer, toen 231677000 pesos, nu 160385000 p. Daarentegen steeg de uitvoer van 176231000p. tot 191167000 p. Debalans wijst dus een belangrijke voordeel naar de zijde van den uitvoer aan, terwijl 1921 daarvoor een nadeel aanwees.

Neemt men 1913 ter vergelijking, dan vindt men een vermeerdering van den import met 50 pCt., maar van den export met 100 pCt. De invoer van katoenartikelen nam toe, die van ijzer- en staalartikelen, van rijst, steenkolen, automobielen is verminderd.

De uitvoerverbetering is vooral te danken aan suiker, hennep en sigaren. De uitvoer van onverwerkten tabak nam af.

Het aandeel van den handel der Ver. Staten steeg in een jaar van 61.7 pCt. tot 64.1 pCt. Japan volgt dan met 7.2 pCt. en Groot Brittanië met 4.1 pCt.

De verwachting was, dat de verdere uitbreiding van den handel het nog bestaande tekort op het budget der kolonie voor 1923 geheel zal doen verdwijnen, door de onlangs ingevoerde belastingverhooging van 1 op 1½ pCt. van den verkoop.

Is van de nabijheid dezer kolonie niet meer partij te trekken voor den Nederlandschen handel? Wel is waar is zij ook een concurrent van onzen Oost, maar toch kan er ruil-verkeer zijn.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging „Oost en West", is tot 27 Augustus afwezig.

Van de Afdeeling Leiden:

GELDELIJKE VERANTWOORDING OVER HET JAAR 1922.

Baten.

1.	Saldo vorig jaar		*f* 232.98½
2.	Contributies		„ 283.—
3.	Rente spaarbank		„ 6.72
4.	Entrée lezing		„ 0.50
			f 523.20½

Lasten.

1.	Afdracht Hoofdbestuur	*f* 179.70	
	Verminderd met saldo Sted. afd.	„ 96.15½	
			f 83.54½
2.	Inningskosten		„ 8.10
3.	Zaalhuur vergaderingen	*f* 5.—	
	Reiskosten	„ 10.—	
	Drukwerk en advertenties	„ 21.95	
	Porti	„ 2.48	
			„ 39.43
4.	Kosten lezingen		„ 59.65
5.	Diversen (bestelloon)		„ 0.52
6.	Saldo		„ 331.96
			f 523.20½

Van de Afdeeling Nijmegen:

JAARVERSLAG OVER 1922.

Aantal leden. — Op 31 December 1921 was het aantal leden onzer afdeeling 61. Wij hebben, helaas, dat aantal niet kunnen behouden. Verscheidene leden verhuisden naar elders, enkele bedankten voor hun lidmaatschap, soms zonder opgaaf van redenen, betrekkelijk weinig nieuwe leden lieten zich aanwerven, met het treurig gevolg, dat op 31 December 1922 onze ledenlijst sloot met slechts 47 namen.

Bestuur. — Op de jaarvergadering van 18 Maart 1922 werden de periodiek aftredende leden Kamerman en Haye herkozen, terwijl het mede aftredende bestuurslid Watrin, die zich niet herkiesbaar had gesteld, vervangen werd door het lid H. C. C. Fraissinet. Het nieuw gekozen bestuurslid

EINDHOVENSCHE BOOMKWEEKERIJ

TEL. 634 **EINDHOVEN** TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN

BOOMEN EN PLANTEN

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET S

AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

BESCHIKBAAR.

Hofleveranciers

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN

DEPôT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

V. MASSARO

KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM

LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZAÏEK, STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz. s

CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN

Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

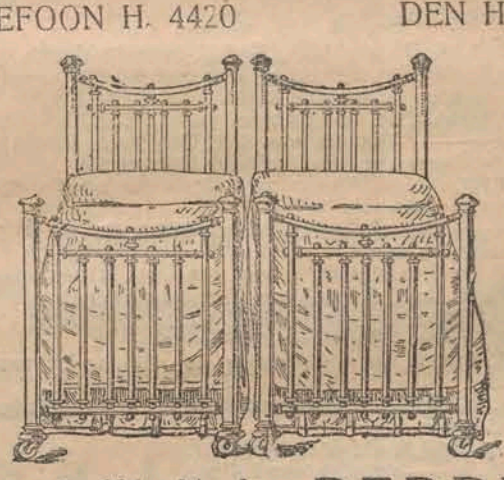
BESCHIKBAAR.

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapkaart **toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal** van de **Amsterdamsche Burgerwacht,** Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN
VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM — DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/68

BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK IN EEN H.V.R. BAND?
Alle bladen liggen volkomen vlak — Vraagt uwen Boekhandelaar

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
J. G. DOORMAN, In de Preanger.
——— Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
——— Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
J. E. JASPER, Naar den top van den berg Slamat.
G KALFF, Blitar.
JAAP KOOL, Over Gongs en Ankloengs.
Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur.
——— De Katoen-cultuur.
——— De Gambir-cultuur.
Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo.
——— Bezoek Gouverneur-Generaal op Lombok.
Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk.
——— Badplaatsen op Java.
J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten zeerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.
Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennismaking mogen zenden.
U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevolen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW"

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

moest spoedig daarna berichten, dat hij Nijmegen metterwoon ging verlaten, waardoor dus weder een vacature ontstond. Een tweede vacature ontstond op het einde des jaars door den dood van den heer A. E. Kamerman. Het bestuur heeft de leden L. K. C. Röpcke en J. W. Campagne verzocht, voorloopig de opengevallen plaatsen in te nemen, maar de definitieve vervulling daarvan zal door de algemeene vergadering van 1923 moeten geschieden. Voorzitter der afdeeling bleef het bestuurslid F. E. Luitjes, secretaris-penningmeester bleef W. M. Haye.

Verificatie-commissie. — De leden Bartolotti Rijnders, Campagne en Holdert werden door de algemeene vergadering aangewezen om de rekening en verantwoording over 1922 na te zien; alle drie heeren berichtten, die benoeming te aanvaarden.

Algemeene vergadering. — Tot afgevaardigde ter algemeene vergadering in Amsterdam werd de secretaris Haye benoemd. Voorstellen voor den beschrijvingsbrief diende de afdeeling niet in.

Propaganda-avond. — Onze afdeeling heeft met de meeste afdeelingen gemeen, dat ze chronisch lijdt aan geldgebrek. Daardoor konden wij er niet aan denken, een spreker uit te noodigen, vóórdat de winter 1922/23 was aangebroken. Op 12 December 1922 waren we zoo gelukkig, Dr. J. C. Koningsberger uit Utrecht hier te krijgen, die een zeer boeiende voordracht hield over de blijvende beteekenis van Indië voor Nederland. We hadden gelukkig een goed bezette zaal en enkele geïntroduceerden gaven zich in de pauze op als lid. Na afloop der lezing was de voorzitter zeker de tolk van alle aanwezigen, toen hij den spreker hartelijk dank bracht, een dank, des te grooter, daar Dr. Koningsberger geheel belangeloos zijn tijd ter beschikking der afdeeling had gesteld. Het bestuur heeft bij die gelegenheid den leden nog een tweeden propaganda-avond gedurende den winter 1922/23 beloofd, een lezing, waarbij ook lantaarnplaatjes zouden worden vertoond, maar het heeft die moeten uitstellen, totdat de contributie over 1923 zou zijn geïnd. Of het dan zal kunnen? Wij hopen het, maar indien er na afdracht van het verschuldigde aan het Hoofdbestuur niet genoeg mocht overblijven, zullen wij vrijmoedig bij dat Hoofdbestuur aankloppen om steun voor deze wijze van propaganda.

Jammer, dat van een andere wijze van propaganda zoo weinig gemerkt wordt, dat het o! zoo zelden gebeurt, dat een lid onder zijn kennissen een nieuw lid heeft aangeworven. Moge dat beter worden! Mogen de leden onzer afdeeling leeren, om hun bestuur in zijn streven te steunen. Dan zal het mogelijk zijn, dat Nijmegen met zijn ± 70.000 inwoners en zijn vele oud-Indisch gasten een der bloeiendste afdeelingen bezit van „Oost en West".

GELDELIJKE VERANTWOORDING OVER 1922.

Batig saldo op 1 Januari		ƒ 80.86½
Ontvangen contributies in 1922		„ 244.—
Totaal		ƒ 324.86½
Af: Afdracht aan 't H. B. over 1921	ƒ 123.10	
Afgevaardigde ter Alg. Verg.	„ 15.—	
Bestuurs- en ledenvergaderingen	„ 9.75	
Onkosten voor sprekers	„ 20.—	
Zaalhuur	„ 57.60	
Advertenties en drukwerken	„ 31.10	
Porti	„ 5.37½	
Retour contributie Witteveen	„ 5.—	
Kassiersloon en fooien	„ 7.34	
		„ 274.26½
Saldo 31 December		ƒ 50.60

Van de Afdeeling Rotterdam:

JAARVERSLAG OVER 1922.

Tot ons leedwezen kunnen wij over het jaar 1922 niet van grooten bloei onzer afdeeling spreken. Het ledental liep van 80 tot 75 terug.

In de maand Februari werd door den heer Goddard een zeer interessante lezing gehouden over Deli, doch helaas was het aantal toehoorders zeer gering.

De financieele toestand der afdeeling is zeer bevredigend; het saldo in kas bij de Bank-Associatie bedraagt thans ƒ 686.28.

Het Bestuur was per 1 Januari als volgt samengesteld: Z. G. Ph. Marcella, voorzitter; mr. D. Meertens, vice-voorzitter; W. C. Schalkwijk, secretaris; C. J. Pluygers, M. J. Koch en W. Ruys, commissarissen; A. Veder, penningmeester; doch in den loop van het jaar hebben de heeren Marcella en Meertens den wensch te kennen gegeven, zich uit het bestuur terug te trekken, wegens werkzaamheden buiten Rotterdam.

Wij hopen en vertrouwen, dat de Afdeeling in het volgend jaar meer van zich zal doen spreken.

BESCHIKBAAR

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

E. S. de la Fuente, Amsterdam, Nicolaas Witsenkade 7huis.
S. Kortleven, Maassluis, Stationsstraat 162.
W. Lautenbach, Leiden, Wasstraat 16.
C. J. Seegeler, Teteringen, Tuinstraat 17.
W. J. C. van Dun, Scheveningen, Gentschestraat 18a.
Allen als administratief Ambtenaar B.B.
Mej. J. B. M. Evers, Haarlem, Velserstraat 109, als onderwijzeres bij het O. E. L. O.

Mutaties van 1 tot 8 Aug. 1923.

Nieuwe leden.

J. A. van Brakel, Utrecht, F. C. Donderstraat, 22a, ƒ 5.
C. W. M. Retig, Hoofdopzichter Landskoffieonderneming „Slootwijk", Paramaribo, ƒ 5.
A. G. Dankfort, Onderwijzer p.a. Landskoffieonderneming „Slootwijk", Paramaribo, ƒ 5.
Mevrouw H. Hendriks-Burgers, Pension, Den Haag, Weteringplein 17, ƒ 5.

Afschrijven.

A. de Clercq, Aerdenhout, Haarlem.
F. H. A. M. Latour, oud-Luit-Kolonel Grenadiers, Den Haag (overleden).

Adresveranderingen.

L. F. Schröder, van: Wageningen, Berg 249b, naar Nijmegen, Mesdagstraat 57, ƒ 5.
L. J. Rens, arts, Laren, van: Brink 424, naar: St. Jansstraat 242.
G. W. Beijer, Scheveningen, van: Amsterdamsche straat 44 naar: Stolkweg 14, Hotel „Bella Vista".
Raden Pandji Noto Soebagio, Indisch Jurist, Den Haag van: Suezkade 97 naar: Suezkade 98.
F. H. W. Schill, oud-officier N.-I. L., van: Den Haag, Kon. Wilhelminalaan 146 naar: Kon. Wilhelminalaan 548.
W. A. Zelle, gep. O.-I. Ambtenaar, Den Haag, van: van Galenstraat 52 naar: van Speijkstraat 78.
P. de Roo de la Faille, oud-Lid v. d. Raad v. Indië, Den Haag, van: van Blankenburgstraat 67 naar: Danckertstraat 34.
J. H. Dibbetz, oud-kapitein N.-I. L., van: Weltevreden, Palmenlaan 28 naar: Den Haag, Frankenslag 99, ƒ 10.
Mr. J. Th. Goossens, Raadsheer van het Hooggerechtshof N.-I., van: Weltevreden naar: Den Haag, Elsstr. 9, ƒ 5.
N. E. Henriquez, van: Curaçao naar: Voorburg, Achterweg 52, ƒ 5.
Mevr. H. E. Roeland, van: Bad Ocynhausen naar: Den Haag, Bentinckstraat 133.
H. W. Scheuer, van: Brussel, Rue Crespel 51 terug naar: Den Haag, Buys Ballotstraat 4.
J. van Gessel, onderwijzer, van: Den Haag, Weimarstraat 236 naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.
W. M. Guldenaar, Adj. Inspecteur P. en T., van Soerabaya naar: Semarang.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West", gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvrage gratis.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN"
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk). Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien). Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
1. Over Bali en zijne bewoners.
2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.
Tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Agentschappen te *Amsterdam* en te *Batavia*.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
Garantie voor gave overkomst

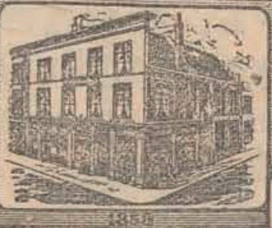
Firma JOS. BROUWERS
Wijnhandel
Kantoor:
Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913
SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
Grand Vin Etampé
à f 2.25 per flesch.
MEDOC, Superieur
à f 1.25 per flesch.
Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S MEUBILEER.MIJ.
MEUBELEN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
DEN HAAG — NOORDEINDE 64c — TELEFOON H. 1076
ROTTERDAM — WESTNIEUWLAND 13 — TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN"
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Huishoudelijke en Keuken-Artikelen

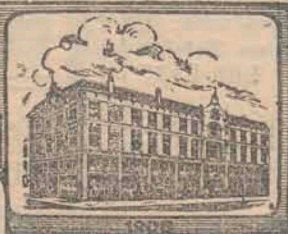
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG

TELEPHOON 773

Baden en Geysers

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels

Ibach

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS

's-GRAVENHAGE - SOERABAYA

Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor

Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren, Stemmen en Transporteeren

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest bekende adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's

UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

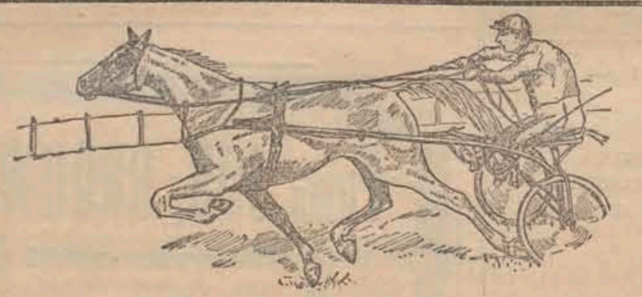
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, gá dan naar

Kleermakerij „UNICUM"

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

EVEN VOORRYDEN

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique, Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar, desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiëele programma's van de Draverijen en Rennen dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20 verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorinchem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel. Daarenboven te 's-Gravenhage in HILLEN'S Sigaren-Magazijn, Prinsestraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

VOORTZETTING

van de

ZOMER-CONFECTIE-OPRUIMING

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelein- Aardewerk

:: Berkefeld Filters ::

INDIË

Email merk „Ketel"

:: Gero - Alpacca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gave overkomst verzonden

Magazijn „NEDERLAND"

KATTENBURG & Co.

AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM

ROTTERDAM

Uitrustingen voor de Tropen

Op aanvrage toezending van catalogus

Onze reizigers zijn door het geheele land te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubileeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg

95